Кіровоградська обласна бібліотека ім. Д. К. Крупської
Інв. №
Контрольный экземпляр

пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Молодий комунар

орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Рік видання XVII
№ 120-121
(2380-2381).
СЕРЕДА
5
ЖОВТНЯ
1977 РОКУ
Ціна 3 коп.
Газета виходить з 1939 року.

НАС ДО КОМУНІЗМУ ПАРТІЯ ВЕДЕ

Позачергова сьома сесія Верховної Ради СРСР дев'ятого скликання

У нашої Батьківщини — подія великого історичного значення. На розгляді і затвердження позачергової сесії Верховної Ради СРСР, яка 4 жовтня відкрилася в Москві, винесено проект нової Конституції Союзу Радянських Соціалістичних Республік. Сесія і прийняття нового Основного Закону країни ознаменують історичний рубіж в будівництві комунізму, збагатять загальну скарбницю досвіду світового соціалізму і будуть могутнім стимулом у боротьбі трудящих усього світу за свободу, демократію, міцний мир і соціальний прогрес.

Чотири місяці тривало всенародне обговорення проекту Конституції СРСР, розробленого під безпосереднім керівництвом Центрального Комітету КПРС, його Політбюро, Генерального секретаря ЦК партії, Голови Президії Верховної Ради СРСР, Голови Конституційної Комісії товариша Л. І. Брежнева. З почуттям великої заінтересованості і відповідальності всі радянські люди — комуністи і безпартійні, робітники і колгоспники, діячі науки і культури, воїни і студентська молодь вивчали й аналізували кожну статтю цього надзвичайно важливого документа. Характеризуючи підсумки обговорення, товариш Л. І. Брежнєв підкреслив, що «наша партія і наш народ продемонстрували величезну моноліти єдність, глибоку заінтересованість в успішному розв'язанні головних завдань будівництва комунізму».

Обговорення проекту Основного Закону стало оглядом виконання рішень XXV з'їзду КПРС, сприяло підвищенню політичної і трудової активності мас, пробудило в народі нові творчі сили. Виробничі колективи взяли підвищені соціалістичні зобов'язання на честь 60-річчя Великого Жовтня — свята, яке разом з радянськими людьми відзначить все прогресивне людство.

З великим піднесенням зустріли радянські люди рішення Пленуму Центрального Комітету КПРС, який відбувся напередодні сесії. Пленум в основному схвалив поданий Конституційною Комісією проект Основного Закону і доручив товаришеві Л. І. Брежнєву виступити з доповіддю про проект нової Конституції і підсумки його всенародного обговорення на сесії Верховної Ради СРСР.

Великий Кремлівський Палац. У депутатів, які прибули на сесію з усіх кінців країни, святковий настрій. Вони пишаються високою місією, яку довірено їм, — виконати одностайний наказ своїх виборців: голосувати за нову Конституцію СРСР — Основний Закон нашого життя.

Тут же — глави дипломатичних представництв, акредитовані в Москві, численні зарубіжні гості, радянські та іноземні журналісти.

10 година ранку. Бурхливими, тривалими оплесками зустріли присутні товаришів **Л. І. Брежнєва, Ю. В. Андропова, В. В. Гришина, А. А. Громико, А. П. Кириленка, О. М. Косигіна, Ф. Д. Кулакова, Д. А. Кунаєва, К. Т. Мазурова, А. Я. Пельше, Г. В. Романова, М. А. Суслова, Д. Ф. Устинова, В. В. Щербицького, Г. А. Алієва, П. Н. Демічева, В. В. Кузнецова, П. М. Машерова, Б. М. Пономарьова, Ш. Р. Рашидова, М. С. Соломенцева, К. У. Черненка, І. В. Капітонова, В. І. Долгих, М. В. Зимяніна, Я. П. Рябова, К. В. Русакова.**

Спільне засідання Ради Союзу і Ради Національностей Верховної Ради СРСР відкрив Голова Ради Національностей депутат **В. П. Рубен.** Пропонується включити до порядку денного позачергової сьомої сесії Верховної Ради СРСР питання:

Про проект Конституції (Основного Закону) Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Питання вноситься на розгляд Верховної Ради СРСР Конституційною Комісією.

Порядок денний сесії затверджується одноголосно.

Слово для доповіді надається Генеральному секретареві Центрального Комітету КПРС, Голові Президії Верховної Ради СРСР, Голові Конституційної Комісії товаришеві **Леоніду Ілличу Брежневу.**

Депутати і гості вітають товариша Л. І. Брежнєва бурхливою, довго не стихаючою овацією. Всі встають.

(Див. 4-у стор.).

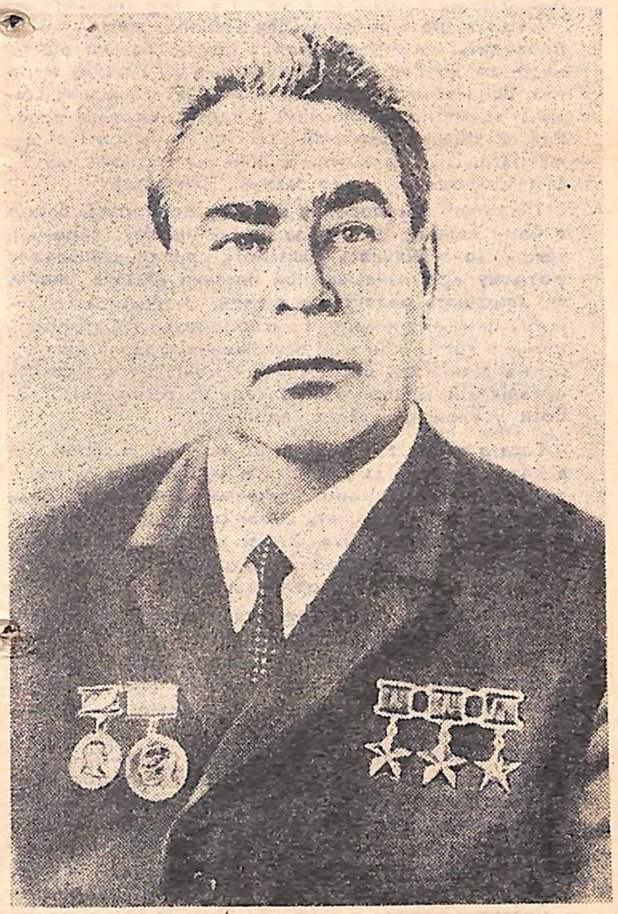

Генеральний секретар ЦК КПРС, Голова Президії Верховної Ради СРСР товариш Л. І. БРЕЖНЄВ.

ПРО ПРОЕКТ КОНСТИТУЦІЇ (ОСНОВНОГО ЗАКОНУ) СОЮЗУ РАДЯНСЬКИХ СОЦІАЛІСТИЧНИХ РЕСПУБЛІК І ПІДСУМКИ ЙОГО ВСЕНАРОДНОГО ОБГОВОРЕННЯ

Доповідь товариша Л. І. Брежнєва на сесії Верховної Ради СРСР 4 жовтня 1977 р.

Шановні товариші депутати!

Перед нинішньою сесією Верховної Ради стоїть завдання в повному розумінні слова історичне: прийняти нову Конституцію Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Ми приймаємо нову Конституцію напередодні 60-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції. Це не просто збіг у часі двох найвидатніших подій у житті країни. Зв'язок між ними значно глибший. Нова Конституція — це, можна сказати, концентрований підсумок усього шістдесятирічного розвитку Радянської держави. Вона яскраво свідчить про те, що ідеї, проголошені Жовтнем, заповіти Леніна успішно втілюються в життя. **(Оплески).**

Проект Конституції, поданий на розгляд Верховної Ради, є плід багаторічної напруженої роботи великого колективу людей. До складу створеної Верховною Радою СРСР Конституційної Комісії увійшли досвідчені партійні і державні працівники, представники робітничого класу, колгоспного селянства і народної інтелігенції, численних націй нашої країни. До розробки проекту залучалися визначні вчені, спеціалісти, працівники державних органів і громадських організацій. Проект двічі розглядався на пленумах Центрального Комітету КПРС.

Думаю, ми вправі вважати, що важливі завдання, які постали перед нами в зв'язку з підготовкою, обговоренням і прийняттям Конституції, розв'язані якнайсумлінніше і при найбільш послідовному додержанні всіх принципів соціалістичної демократії.

I.

Вирішальною перевіркою якості всієї підготовчої роботи стало всенародне обговорення проекту Конституції. Воно тривало майже чотири місяці і було в справжньому розумінні слова всенародним. Всього в ньому взяло участь **понад сто сорок мільйонів чоловік, тобто більше як чотири п'ятих дорослого населення нашої країни. Такого розмаху народної активності наша країна ще не знала.**

Головний політичний підсумок всенародного обговорення полягає в тому, що радянські люди сказали: так, це той Основний Закон, якого ми чекали. **(Оплески).** Він правильно відображає наші завоювання, наші сподівання і надії, правильно визначає наші права й обов'язки, закріплюючи досягнуте, він відкриває перспективу дальшого розгортання комуністичного будівництва.

Розглядові проекту було присвячено близько півтора мільйона зборів трудящих по підприємствах і колгоспах, по військових частинах і за місцем проживання. Він обговорювався на пленумах, активах і зборах у профспілках, комсомолі, кооперативних об'єднаннях, творчих організаціях. В його обговоренні брала участь уся наша партія. Відбулось більш як чотириста п'ятдесят тисяч відкритих партійних зборів, на яких виступило понад 3 мільйони чоловік. Проект був розглянутий усіма Радами, починаючи з сільських і кінчаючи Верховними Радами союзних республік, тобто більш як двома мільйонами депутатів, які представляють увесь наш народ. На кожному з цих форумів проект Конституції було схвалено.

Нарешті, нескінченним потоком ішли листи радянських людей.

Патріотизм, гаряче схвалення політики нашої партії і Радянської влади, широта кругозору і зрілість думок, висока вимогливість до себе і товаришів — ось що є характерним для величезної більшості цих листів. Їх автори, як і учасники обговорень на зборах, — люди найрізноманітніших професій і віку, націй і народностей, комуністи і безпартійні по-хазяйськи, ретельно аналізують проект Конституції, висловлюють свої пропозиції про поліпшення тексту, а заодно і інші міркування, що стосуються різних сторін життя нашого суспільства.

Задумуєшся над такими виступами і листами і приходиш до висновку: адже в них відображено величезна перемога соціалізму — нова людина, яка не відокремлює себе від держави, вважає інтереси державні, загальнонародні своєю кровною справою. **(Оплески).**

Згадаймо, як невдовзі після перемоги Жовтня В. І. Ленін відзначав, що експлуататорський лад залишає нам у спадщину гостре недовір'я мас до всього державного. «Подолати це, — говорив Володимир Ілліч, — дуже важке завдання, яке під силу тільки Радянській владі, але яке і від неї вимагає довгого часу і величезної наполегливості». (Повне зібрання творів, т. 36, стор. 173).

І Радянська влада розв'язала це завдання. Найяскравіше підтвердження того — величезна активність трудящих при обговоренні проекту нової Конституції. Ми з впевненістю і гордістю можемо сказати: **саме весь радянський народ став справжнім творцем Основного Закону** своєї держави. **(Тривалі оплески).**

Дозвольте, товариші, від імені Верховної Ради СРСР сердечно подякувати кожному учасникові всенародного обговорення проекту Конституції і побажати всім їм нових успіхів у праці на благо нашої великої Батьківщини, дальшої, все більш активної участі у справах нашої соціалістичної держави! **(Тривалі оплески).**

Конституційна Комісія доповідає, що **всенародне обговорення дало можливість помітно поліпшити проект Конституції, внести в нього ряд корисних доповнень, уточнень і поправок.**

Всього надійшло близько чотирьохсот тисяч пропозицій про поправки до окремих статей, спрямованих на уточнення, поліпшення і доповнення формулювань проекту. Уважно вивчивши ці поправки, — багато з

(Продовження на 2-й стор.).

Продовження доповіді товариша Л. І. Брежнєва

яких, природно, повторюються, — Конституційна комісія рекомендує внести зміни в 110 статей проекту і додати одну нову статтю. Рекомендації комісії мають усі депутати. Моє завдання полягає в тому, щоб обгрунтувати пропозиції комісії в найбільш істотних питаннях.

Відзначу насамперед, що найбільша кількість пропозицій, які надійшли, стосується такого корінного питання, як **роль праці при соціалізмі.** Товариші пропонують яскравіше показати в Конституції характер нашого суспільства як суспільства трудящих.

Думається, що ця пропозиція має глибокий смисл. Радянське суспільство складається тільки з трудящих класів і соціальних груп. Враховуючи це, пропонується записати в статті 1 Конституції, що радянська загальнонародна держава виражає волю й інтереси робітників, селян та інтелігенції, трудящих усіх націй і народностей країни. Водночас слід було б, очевидно, прийняти і ще одну пропозицію: визначити в Конституції не тільки політичну основу СРСР, не тільки основу нашої економічної системи, **а й соціальну основу нашої держави.** Такою основою є у нас тепер непорушний союз робітничого класу, колгоспного селянства і народної інтелігенції, і про це треба ясно сказати. **(Оплески).**

Товариші пропонували також уточнити формулювання в статті про основу економічної системи СРСР, **ясніше відтінити, що такою основою є державна і колгоспно-кооперативна власність.** Це правильно. Адже саме ці дві форми соціалістичної власності на засоби виробництва визначають характер нашого народного господарства і поділ радянського суспільства на два дружніх класи — робітників і селян. Таке уточнення передбачено.

Кілька тисяч пропозицій надійшло щодо статті **про роль і значення трудових колективів.** Їх автори висловлюють побажання ширше відобразити в Конституції завдання і права трудового колективу, особливо в таких галузях, як планування виробництва і соціального розвитку, підготовка і розстановка кадрів, поліпшення умов праці та побуту працівників, підвищення їх кваліфікації, виховання комуністичного ставлення до праці. З цим слід погодитись.

У трудовому колективі, в роботі його партійної, профспілкової, комсомольської організацій відображається все життя суспільства — і економічне, і політичне, і духовне. По суті, це — первинний осередок усього нашого не тільки господарського, але й політичного організму. Тому мають рацію також ті, хто вважає, що статтю про трудовий колектив краще помістити в главі 1 Конституції, присвяченій нашій політичній системі.

Одержано тисячі пропозицій сказати в Конституції: що **всяке ухиляння від суспільно корисної праці несумісне з принципами соціалістичного суспільства.** Люди вимагають суворіше карати прогульників, любителів негрудових доходів. Не можна не підтримати ці справедливі міркування.

Дуже багато товаришів пишуть про те, що в Конституції треба особливо підкреслити обов'язок громадян **берегти народне добро,** берегти нашу соціалістичну власність—плід колективної праці народу, фундамент розвитку всього суспільства. Погоджуючись з думкою трудящих у цьому питанні, Конституційна комісія пропонує внести доповнення у відповідну статтю Основного Закону.

З урахуванням зауважень, які надійшли, пропонується уточнити ще деякі статті в розділі «Держава і особа». Так, у статті про право на житло відповідно до численних побажань говориться **про обов'язок громадян бережно ставитися до наданого їм житла.** У статті, присвяченій обов'язкові громадянина дбати про виховання дітей, тепер вказано також, що **і діти повинні піклуватись про батьків і подавати їм допомогу.** Хочу відзначити, що пропозиції про таке доповнення одержано не тільки від осіб похилого віку, але, що особливо відрадно, від багатьох молодих людей.

Всенародне обговорення дало можливість удосконалити ряд положень проекту, спрямованих на **дальший розвиток соціалістичної демократії.**

Багато товаришів, у тому числі депутати місцевих Рад, пропонують включити до Конституції нову статтю — **про накази виборців.** Накази виражають найрізноманітніші запити населення, відображають конкретні інтереси окремих груп трудящих і суспільства в цілому. Тому виконання наказів — важлива частина роботи Рад та їх депутатів. Досить сказати, що тільки за останні два роки було виконано більш як 700 тисяч наказів виборців. У цьому — один з реальних проявів соціалістичної демократії. І треба, щоб реалізації наказів приділяли належну увагу не тільки депутати, а й керівники підприємств, колгоспів, будов, установ.

Мається на увазі врахувати і ряд інших розумних і правильних пропозицій трудящих про дальший розвиток демократичних основ життя нашої держави. Так, слід було б, очевидно, як це пропонує багато хто, записати, що **громадянин не може, як правило, бути обраним одночасно більш як до двох Рад.** Це допоможе припливу в наші державні органи свіжих сил, розширенню кола осіб, які беруть участь в управлінні справами держави.

Як ви знаєте з преси, під час всенародного обговорення виникла жвава дискусія про те, **починаючи з якого віку громадяни повинні мати право бути обраними до Рад.** Широку підтримку дістала стаття проекту, згідно з якою право бути обраними до всіх Рад повинні мати громадяни, які досягли 18 років. Але були й пропозиції встановити цей вік у 21, 23 і навіть 30 років.

Конституційна комісія, розглядаючи це питання, виходила з того, що трудові колективи, громадські організації, які висувають кандидатів у депутати, всебічно обговорюють їх якості, ставлять до них високі вимоги. Це — надійна гарантія того, що до Рад буде обрано тільки гідних товаришів, здатних добре виконувати нелегкі депутатські обов'язки. А серед нашої молоді, звичайно, є чимало таких людей. Тому для обрання до всіх Рад, крім Верховної Ради СРСР, можна було б встановити віковий ценз у 18 років. Оскільки ж Верховна Рада СРСР приймає найвідповідальніші рішення загальнодержавного характеру, то право бути обраним до неї можна було б надати громадянам, починаючи з 21 року.

У великій кількості виступів і листів висловлюється думка, **що слід ще суворіше проводити в життя принцип відповідальності та підзвітності органів управління і службових осіб перед Радами і населенням.** Це цілком можна врахувати у відповідних статтях, сказавши про обов'язок виконкомів, депутатів та інших виборних працівників систематично звітувати **як перед Радами, так і перед трудовими колективами та зборами громадян за місцем проживання.**

Нарешті, багато хто вважає, що треба ще конкретніше сформулювати статті про порядок розгляду запитів депутатів і пропозицій громадян, про відповідальність службових осіб за порушення законів, за неправильне ставлення до критичних зауважень трудящих. Комісія вважає можливим врахувати це у відповідних статтях Конституції.

Тепер про деякі поправки, що стосуються **організації і діяльності державних органів.**

Ряд товаришів просить більш чітко сказати **про повноваження союзних і автономних республік і місцевих Рад по забезпеченню комплексного економічного і соціального розвитку на їх території.** З цим можна погодитись. У Конституції досить чітко говориться про відповідальність міністерств і відомств за стан відповідних галузей. І, очевидно, буде правильно так само ясно сказати і про завдання тих органів на місцях, які забезпечують пов'язання і координацію роботи, комплексність розвитку підприємств і соціально-культурних закладів на певній території, незалежно від їх підпорядкованості.

З урахуванням побажань громадян уточнюються також деякі інші статті, зокрема про компетенцію міністерств і державних комітетів, місцевих органів влади, про суд, арбітраж і прокуратуру.

Учасники обговорення одностайно вітали включення до проекту Конституції спеціальної глави про цілі і принципи ленінської зовнішньої політики СРСР. У зв'язку з цією главою було висловлено пропозицію додати, що Радянський Союз прагне до досягнення **загального і повного роззброєння.** Це, звичайно, правильно. **(Оплески).**

У цілому Конституційна комісія рекомендує Верховній Раді прийняти, крім суто редакційних, близько ста п'ятдесяти поправок і уточнень щодо тексту Конституції. Насправді таким шляхом будуть враховані думки, висловлені в багато разів більшою кількістю громадян. Досить сказати, що тільки за однією поправкою до статті про обов'язок громадян працювати стоять десятки тисяч пропозицій, які збігаються за змістом.

У той же час, товариші, серед внесених пропозицій є й такі, **які комісія не могла врахувати.**

Так, дуже багато громадян пропонують піднести до конституційного рівня різні правила, які вже є в нашому законодавстві, включивши їх до Основного Закону. Тут і конкретні строки проведення сесій місцевих Рад і періодичність звітів депутатів, і повноваження окремих органів управління, і санкції за ті або інші правопорушення.

Багато хто вважає за потрібне, щоб саме їх ділянку роботи було докладніше відображено в новій Конституції. Звідси — безліч пропозицій згадати в її тексті конкретні заходи, наприклад, по вдосконаленню правового врегулювання господарського життя, охороні навколишнього середовища, по поліпшенню роботи залізниць, по розвитку матеріально-технічної бази системи охорони здоров'я, освіти і т. д.

Усі ці пропозиції, товариші, психологічно зрозумілі і в більшості своїй, очевидно, правильні самі по собі. Але Конституція — це Основний Закон держави. Він — закріплює лише головні, принципові положення, які, діючи безпосередньо, водночас розкриваються і конкретизуються в інших законодавчих актах. На базі цих положень і на їх розвиток будуть у міру потреби розроблятись і вдосконалюватись закони і розпорядження, словом, поточне законодавство. І от у ході цієї роботи треба уважно розглянути і врахувати численні конкретні міркування, висловлені під час обговорення проекту Конституції. Доречно сказати, у питанні охорони здоров'я в Центральному Комітеті тепер розглядається проект постанови про комплексну програму заходів по поліпшенню охорони народного здоров'я. **(Оплески).**

Дозвольте сказати і про ті **пропозиції, які Конституційна комісія визнала неправильними по суті.**

Деякі пропозиції явно забігають уперед, не враховують, що нова Конституція — Основний Закон держави хоч і розвинутого, але соціалізму, а не комунізму. У нас діє соціалістичний принцип «Від кожного — за здібностями, кожному — за працею». Перескочити через нього при сучасному рівні економічного розвитку і свідомості людей неможливо. Тому не можуть бути прийняті пропозиції, наприклад, про запровадження однакових для всіх зарплати і пенсій або про визначення їх розмірів виключно по основі трудового стажу, без урахування кваліфікації працівників та якості їх праці.

Були також пропозиції ліквідувати або різко обмежити ведення підсобних господарств. Але ж відомо, що ця форма праці, не зв'язана з експлуатацією, — відіграє в даний час корисну роль у нашій економіці. Тому, на наш погляд, мають рацію ті товариші, які пропонують підкреслити в Конституції, що держава і колгоспи сприяють громадянам у веденні підсобного господарства. А втім, тих, хто висловлюється проти підсобних господарств, непокоїть, судячи з усього, не стільки сам факт їх наявності, скільки існуючі ще, на жаль, випадки зловживання ними з метою здобуття спекулятивних доходів. А ось тут відповідні державні органи якраз і повинні твердо здійснювати дане їм Конституцією право контролю, суворо стежити, щоб земельні ділянки, які надаються громадянам, використовувались раціонально, з користю для суспільства і щоб доходи від підсобного господарства та індивідуальної трудової діяльності відповідали принципам соціалізму.

В СРСР, як відомо, склалась нова історична спільність людей — радянський народ. Деякі товариші — їх, правда, дуже небагато — зробили з цього неправильні висновки. Вони пропонують ввести до Конституції поняття єдиної радянської — **нації,** ліквідувати союзні і автономні республіки або різко обмежити суверенітет союзних республік, позбавивши їх права виходу з СРСР, права на зовнішні зносини. У тому ж напрямі йдуть пропозиції ліквідувати Раду Національностей і створити однопалатну Верховну Раду. Думаю, що помилковість таких пропозицій ясна. Соціально-політична єдність радянського народу зовсім не означає зникнення національних відмінностей. Завдяки послідовному проведенню ленінської національної політики ми, побудувавши соціалізм, одночасно— вперше в історії — успішно вирішили національне питання. Непорушною є дружба радянських народів, у процесі комуністичного будівництва неухильно відбувається їх зближення, взаємне збагачення їх духовного життя. Але ми стали б на небезпечний шлях, коли б почали штучно форсувати цей об'єктивний процес зближення націй. Від цього наполегливо застерігав В. І. Ленін, і від його заповітів ми не відступимо. **(Оплески).**

Пожвавлене обговорення викликала стаття, яка встановлює строк повноважень місцевих Рад у два з половиною роки. Надійшло чимало пропозицій визначити цей строк у п'ять років, щоб депутат міг краще освоїти свої обов'язки і працювати ефективніше. Але ж це значно скоротило б кількість трудящих, які проходять у Радах школу управління державою. Якщо ж депутат, обраний на два з половиною роки, добре працює, то що заважає висунути його кандидатуру другий раз? Це, до речі, і робиться: більше половини депутатів обирається вдруге, що допомагає зберігати наступність у роботі Рад. Так що змінювати дану статтю, ми думаємо, не слід.

Надійшли в Конституційну комісію і листи, в яких пропонується передати державні функції безпосередньо партійним органам, наділити Політбюро ЦК КПРС законодавчою владою і т. д. Ці пропозиції глибоко помилкові, бо вносять плутанину в розуміння ролі партії у нашому суспільстві і намагаються змазати значення і функції органів Радянської влади.

Наша партія, ставши правлячою партією, ще на керованому В. І. Леніним восьмому з'їзді твердо заявила, що свої рішення вона проводить «через радянські органи в **рамках Радянської Конституції»** («КПРС в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК», т. 1, видання 7-е, стор. 417), що, керуючи діяльністю Рад, вона не замінює їх, розмежовує функції партійних і державних органів. Цей ленінський принцип зафіксований в Статуті КПРС і знову підкреслений у рішеннях останніх з'їздів партії. Ми пропонуємо відобразити його і в новій Конституції.

Свою лінію в питаннях державного життя партія проводить насамперед через комуністів, які обрані народом до Рад і які працюють в державних органах. Вона вважає одним із своїх найважливіших завдань всемірно зміцнювати і вдосконалювати владу Рад, дбати про дальший розвиток соціалістичної демократії. Цієї принципової лінії ми додержуємося і будемо додержуватися завжди. **(Оплески).**

Товариші, **обговорення проекту Конституції багато в чому вийшло далеко за рамки аналізу самого її тексту. Воно вилилось у відверту, справді всенародну розмову про найважливіші питання нашого життя, які хвилюють радянських людей.** Колективи трудящих і окремі громадяни висловлювали справедливі, нерідко гострі критичні зауваження щодо різних аспектів діяльності державних органів і громадських організацій, пропонували заходи по поліпшенню роботи, усуненню наявних недоліків.

Багато листів закликають до посилення боротьби з дармоїдством, із злісними порушеннями трудової дисципліни, з пияцтвом та іншими антигромадськими явищами, які суперечать самій суті нашого соціалістичного способу життя. З цієї наполегливої вимоги трудящих повинні зробити конкретні висновки всі державні і громадські організації.

У ряді листів повідомляється про обурливі факти зловживання окремими службовими особами своїм службовим становищем, про факти обману держави шляхом приписок, окозамилювання; про хабарництво; про байдужий, формальний підхід до запитів трудящих; про випадки переслідування за критику.

Хочу підкреслити, товариші, що всі повідомлення такого роду, які надійшли, ретельно перевіряються з метою вжити необхідних заходів, включаючи покарання винних з усією суворістю закону. І взагалі треба сказати, що наведення належного порядку там, де він у нас порушується, — на виробництві, в державному і громадському житті, — це великий резерв у розвитку нашого суспільства. Покінчивши з такими явищами, як недбалість у праці, розбазарювання соціалістичної власності, формально-бюрократичне ставлення до справи і до людей, ми набагато прискоримо рух країни вперед, поліпшення життя всього народу. **(Оплески).**

У багатьох листах і виступах ставиться питання про дальше посилення і вдосконалення народного контролю. Це правильно. І цьому послужить, зокрема, закон про народний контроль в СРСР, прийняття якого передбачено новою Конституцією.

Ряд авторів листів рекомендує запровадити заохочувальну систему деякого збільшення відпусток для тих, хто тривалий час сумлінно й ефективно працює на благо суспільства, для передовиків виробництва. І, навпаки, скорочувати відпустку тим, хто, так би мовити, самочинно бере її за рахунок робочого часу, тобто, просто кажучи, ледарює, прогулює. Очевидно, Комітетові по праці і соціальних питаннях та іншим відомствам, а також ВЦРПС варто прислухатися до цих міркувань при підготовці заходів по вдосконаленню системи відпусток, врахувавши при цьому і наявну щодо цього практику братніх країн.

(Продовження на 3-й стор.).

Продовження доповіді товариша Л. І. Брежнєва

Заслуговують уваги, на наш погляд, пропозиції про заходи по дальшому поліпшенню умов життя для ветеранів Великої Вітчизняної війни, які брали участь у боях, у тому числі для тих, хто сьогодні перебуває на пенсії. Партія і Радянська держава, постійно піклуючись про учасників Великої Вітчизняної війни, зробили вже чимало в цьому плані. Чи можна вишукати додаткові кошти, щоб надати ще деякі пільги тим, хто відстояв свободу і незалежність нашої Батьківщини у найтяжчій з воєн? Мені здається, що можна.

Висловлюються також побажання про додаткові пільги для жінок-матерів, ставляться питання поліпшення користування медичною допомогою, більш строгого порядку розподілу житлової площі та деякі інші. Думаю, Раді Міністрів СРСР у співробітництві з ВЦРПС слід ретельно розглянути наші сьогоднішні ресурси і можливості задоволення висловлених побажань і про результати повідомити Президію Верховної Ради СРСР.

Такі, товариші, головні моменти, які Конституційна Комісія вважала необхідним доповісти у зв'язку з всенародним обговоренням проекту Конституції СРСР.

II.

Товариші депутати! Проект нашої нової Конституції і його всенародне обговорення виявились на довгий час в центрі уваги всього світу. Можна, мабуть, навіть сказати, що обговорення стало не тільки всенародним, а й міжнародним. І в цьому ми бачимо ще одне свідчення величезної ролі соціалізму в сучасному світі.

Широко обговорювали і палко підтримали проект нової Радянської Конституції **наші друзі в братніх соціалістичних країнах.** Вони поставились до нього з усією увагою і вимогливістю, з товариським і діловим розумінням. Вони докладно його аналізували, ділилися своїм власним досвідом. Ми щиро вдячні їм за це.

Величезну увагу приділила проектові Конституції преса країн соціалізму. Вона оцінила його як документ, що несе світові «істину про соціалізм і про завтрашній день людства», як «маніфест епохи будівництва комунізму». Наші бойові товариші — керівники країн соціалістичної співдружності підкреслювали велике значення проекту для визначення перспектив розвитку своїх країн.

У соціалістичних країнах із задоволенням відзначають, що в тексті проекту нової Конституції СРСР в тій чи іншій формі знайшли відображення і моменти, властиві конституціям братніх держав, так само, як їх конституції вбирали в себе попередній досвід радянського законодавства. Так нагромаджується колективний досвід соціалістичного державного будівництва.

З великим інтересом вникали в проект нової радянської Конституції **в молодих державах, які недавно визволилися від колоніального ярма** і які визначають тепер свій дальший шлях. Визначні діячі цих держав говорили представникам СРСР, що сподіваються здобути чималу користь з проекту, який узагальнює 60-річний досвід державного будівництва першої країни перемігшого соціалізму. Преса багатьох країн Африки, Азії, Латинської Америки пожвавлено коментувала проект. При цьому підкреслювалося, зокрема, що відображені в ньому досягнення Радянської країни є надихаючим прикладом для всіх народів, які беруть курс на соціалізм.

З винятковою увагою зустріли проект нової Конституції СРСР **трудящі країн капіталу і насамперед їх авангард — комуністичні і робітничі партії.** Преса Компартій докладно ознайомила своїх читачів із змістом проекту, грунтовно проаналізувала його зміст і високо оцінила його значення. Братні партії підкреслюють, що це документ великої ваги, який показує, що являє собою сучасний розвинутий соціалізм, які завдання він перед собою ставить. Радянський Союз зробив велетенський крок на шляху демократичного розвитку; радянський народ на практиці підтвердив правоту великих ідей Маркса, Енгельса і Леніна; проект Конституції СРСР містить багатий матеріал для вивчення, міркування і дебатів — такі відзиви комуністів у капіталістичному світі, для яких нова Конституція країни Жовтня — допомога в їх справедливій боротьбі за справу трудящих.

У цілому, товариші, активні відгуки, великий, щирий інтерес і палке схвалення, яке зустрів проект нашої Конституції у трудящих мас усього світу, сповнюють серце гордістю за успіхи, досягнуті радянським народом, допомагають ще наочніше уявити собі їх велике інтернаціональне значення. **(Тривалі оплески).**

Проект Конституції СРСР не обминули увагою також **буржуазна преса та інші засоби масової інформації в капіталістичному світі.** Деякі з них більш чи менш об'єктивно інформували про зміст документа.

Ряд західних газет відзначив, що новий Основний Закон СРСР знаменує собою дальший розвиток демократії в Радянському Союзі, розширення прав громадян і громадських організацій, зростання їх впливу на загальнодержавну політику. Американська «Балтімор сан» чесно констатувала, що проект передбачає для радянських громадян «більш повні права порівняно з будь-якими західними конституціями: право на працю, відпочинок, вибір професії, соціальне забезпечення, забезпечення житлом, освіту, безплатну медичну допомогу».

Державні і політичні діячі і преса капіталістичних країн визнають значення того факту, що у зовнішньополітичній главі Конституції Радянський Союз в державно-правовій формі закріпив свою відданість справі миру і співробітництва між народами. Англійська «Файненшл таймс» назвала проект Конституції «історичним документом». Західнонімецька «Зюддойче цайтунг» констатувала, що проект має «грандіозне значення».

Але організатори імперіалістичної пропаганди явно занепокоїлись, коли обговорення нашої Конституції набуло широкого міжнародного розмаху. Уже 13 червня західнонімецька «Генераль-анцайгер» відверто висловила незадоволення тим, що «Захід тепер надто вже багато займається проектом нової Радянської Конституції».

Повторилося те, що ми вже тисячі разів бачили за роки існування Радянської держави: виразна картина методів імперіалістичної пропаганди. Що для неї наша велика країна з її героїчною історією, з яскравою і різноманітною культурою, з одним з найвищих у світі рівнів освіти, з інтенсивним і дружним творчим життям численних націй і народностей! Спеціалістів «психологічної війни» все це цікавить дуже мало. У них одна мета: перешкодити зростанню впливу соціалізму на уми людей, посіяти будь-якими засобами недовір'я і неприязнь до нього. Звідси шаблонні вигадки, безсоромні фальсифікації і пряма брехня про Радянський Союз в розрахунку на слабку обізнаність аудиторії, на легковірних читачів, слухачів, глядачів. Звідси і тенденції не стільки інформувати про нову радянську Конституцію, скільки перекрутити її зміст, применшити її значення, а по можливості і просто замовчати найважливіші її положення.

Особливо запеклих нападок зазнали положення про права, свободи і обов'язки радянських громадян.

У цьому, звичайно, є своя логіка: адже саме тему «турботи» про права людини обрали останнім часом відомі представники капіталістичного світу як головний напрям свого ідеологічного походу проти країн соціалізму. Але критики радянської Конституції опинились тут у незавидному становищі. Їм нікуди не подітись від того, що в проекті нашої Конституції ширше, ясніше і повніше, ніж будь-де і будь-коли, зафіксовано соціально-економічні і політичні права і свободи громадян і конкретні гарантії здійснення цих прав.

Та й що можуть протипоставити цим реальним досягненням розвинутого соціалізму апологети капіталістичних порядків? Які справжні права і свободи, що їх забезпечує широким масам трудящих сучасне імперіалістичне суспільство?

«Право» десятків мільйонів на безробіття? Або «право» хворих обходитися без лікарської допомоги, яка коштує величезних грошей? Або «право» національних меншостей на принизливу дискримінацію в праці і освіті, в побуті і в політичному житті? Чи, може, «право» жити у вічному страху перед всемогутністю організованого злочинного світу і бачити, як преса і кіно, телебачення і радіо роблять усе, щоб виховувати молоде покоління в дусі егоїзму, жорстокості і насильства?

Пропагандисти та ідеологи капіталізму не можуть заперечувати, що соціалізм давно покінчив з цими соціальними болячками. Тому вони обрали інший маневр. Вони зосередили головний вогонь на тих положеннях проекту нашої Конституції, де говориться, що використання громадянами прав і свобод не повинно завдавати шкоди інтересам суспільства і держави, правам інших громадян, а також про те, що здійснення прав і свобод невіддільне від виконання громадянином своїх обов'язків.

Згідно з проектом Конституції СРСР, права громадянина не повинні використовуватись проти соціалістичного суспільства і держави, — «а це значить, — заявляє, наприклад, австрійська газета «Зальцбургер фольксблат», — що ніяких прав у радянських громадян немає». Он як!

А італійській «Корр'єре делла сера» не подобається, що проект говорить про обов'язки радянських громадян додержувати Конституції СРСР, радянських законів, поважати правила соціалістичного співжиття. «Усі ці обмеження, — віщає орган італійських монополій, — фактично зводять нанівець здійснення громадянських прав, принаймні в тому розумінні, як їх розуміють у нас...». Виходить, здійснення громадянських прав в СРСР повинно полягати в порушенні законів!

І взагалі, з точки зору наших класових противників, громадянам СРСР слід було б, мабуть, надати одне єдине «право» — на радість імперіалізмові боротись проти Радянської держави, проти соціалістичного ладу. Та ми повинні розчарувати таких «критиків» нашої Конституції: назустріч їх побажанням радянський народ не піде ніколи! **(Тривалі оплески).**

Наші «критики» удають, ніби вони не знають, що положення проекту Конституції, які викликали їх незадоволення, повністю відповідають найважливішим міжнародним документам. Нагадаємо їм: у прийнятій ООН загальній декларації прав людини цілком ясно говориться, що «кожна людина має обов'язки перед суспільством, в якому тільки й можливий вільний і повний розвиток її особистості», і що здійснення прав та свобод громадян вимагає «належного визнання і поважання прав та свобод інших і задоволення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві».

Таким є всесвітньо визначений принцип демократичного суспільного життя. Нічого іншого, панове критики, і не містять ті положення нової Конституції СРСР, які викликають ваше лицемірне обурення.

Дуже не подобаються більшості буржуазних коментаторів і ті положення проекту, в яких говориться про роль КПРС у житті радянського суспільства. Вони кричать на всі голоси, що це, мовляв, «проголошення диктатури Комуністичної партії», «примат партії над державою», «небезпечне переплетення партійних і державних органів», «знищення відмінностей між партією і державою».

Що тут можна сказати? Причини цієї атаки зрозумілі. Комуністична партія — це авангард радянського народу, його найбільш свідома, передова частина, невіддільна від народу в цілому. **(Тривалі оплески).** Ніяких інших інтересів, крім інтересів народу, у партії немає. Намагатися протипоставити партію і народ один одному, розглагольствувати про «диктатуру партії», це все рівно, що намагатися протипоставити, скажімо, серце решті людського організму. **(Оплески).**

Як я вже згадував, Комуністична партія діє в рамках Конституції СРСР. Але буржуазним критикам до цього діла немає. Вони хотіли б ослабити роль партії в радянському суспільстві, бо взагалі мріють ослабити нашу країну, наш соціалістичний лад, погасити наші комуністичні ідеали. На щастя, це їм не під силу. **(Оплески).** В міру того, як радянські люди розв'язуватимуть дедалі складніші і відповідальніші завдання будівництва комунізму, роль Комуністичної партії дедалі більше зростатиме. І це веде не до обмеження, а до дедалі глибшого розвитку соціалістичної демократії — у повній відповідності з програмою нашої партії. **(Оплески).**

І ще один момент. Деякі з західних критиків нашої нової Конституції намагаються атакувати її, так би мовити, «зліва», вдаються в теоретичні міркування про те, що, мовляв, автори проекту не досить послідовно додержуються марксистського вчення про відмирання держави при комунізмі. Італійська «Мессаджеро» нарікає, що, Радянська Конституція «беззастережно відкинула комуністичний принцип «відмирання держави», роль якої мали б узяти на себе громадські організації». «Радянська держава не може відмерти і не бажає відмирати», — скаржиться «Нью-Йорк таймс». «Немає ніяких ознак відмирання держави», — вторить їй лондонська «Таймс».

Зворушлива, звичайно, така турбота ідеологів капіталізму про те, щоб наша соціалістична держава розвивалась відповідно до марксистсько-ленінського вчення. Але, їй-право, їх тривоги марні. Розвиток іде саме в такому напрямі, який передбачили класики марксизму і зафіксувала в своїх основоположних документах наша партія.

Наші критики з буржуазного табору (а разом з ними, говорячи відверто, і дехто з товаришів у рядах міжнародного робітничого руху) не бачать або не хочуть бачити головного — діалектики нашого державного і суспільного розвитку. Вона полягає в тому, що в міру розвитку і вдосконалення соціалістичної держави мільйони громадян дедалі активніше беруть участь у роботі органів влади, народного контролю, в управлінні виробництвом і розподілом, у соціальній і культурній політиці, в здійсненні правосуддя. Словом, з розвитком соціалістичної демократії відбувається поступове переростання нашої державності в комуністичне громадське самоврядування. Процес цей, зрозуміло, тривалий, але йде він неухильно. І ми впевнені: нова Конституція Радянського Союзу добре послужить досягненню цієї важливої мети комуністичного будівництва. **(Тривалі оплески).**

III.

Товариші! Нову Конституцію справедливо називають законом життя розвинутого соціалістичного суспільства. Саме таке суспільство створено в Радянському Союзі. Саме таке — розвинуте, зріле соціалістичне суспільство успішно створюється і в ряді інших країн соціалістичної співдружності. І дуже важливо добре уявляти собі його характерні особливості, його місце в історичному процесі становлення комуністичної формації.

Нагадаю, що ще в найперші роки Радянської влади Ленін, вдивляючись у майбутнє, говорив і писав про «готовий», «повний», «розвинутий» соціалізм як про перспективу, про мету соціалістичного будівництва.

Тепер цієї мети досягнуто. Досвід Радянського Союзу, а слідом за ним і братніх країн показав, що створення основ соціалізму, тобто ліквідація експлуататорських класів, утвердження суспільної власності в усіх секторах народного господарства ще не дає змоги почати безпосередній перехід до комунізму. Перемігший соціалізм має пройти через певні ступені визрівання, і тільки розвинуте соціалістичне суспільство дає можливість приступити до комуністичного будівництва. Причому, як ми тепер знаємо, розвиток, удосконалення соціалізму — завдання не менш складне, не менш відповідальне, ніж створення його основ.

Кілька виразних цифр дають уявлення про те, яка дистанція відділяє нинішній етап розвитку соціалізму в нашій країні від його початкової стадії.

Щоб одержати обсяг валового суспільного продукту, який був вироблений за весь 1936 рік, тепер, в умовах 1977 року, потрібно менше місяця. За час, який минув відтоді, фондоозброєність праці в галузях матеріального виробництва зросла в 14 разів, енергоозброєність праці в промисловості — майже у 8 разів, а в сільському господарстві більш як у 15 разів.

Невпізнанно змінилась не тільки техніка, але й люди, які володіють нею. Тепер вищу і середню (повну і неповну) освіту мають 73,2 процента робітників, а 40 років тому — менше восьми процентів. За цей же час спеціалістів з вищою і середньою спеціальною освітою стало більше у промисловості в 34 рази, а в сільському господарстві в 47 разів.

І рівень життя радянських людей став зовсім іншим. Ось лише два приклади. У 1936 році у нас було введено в дію 14,9 мільйона квадратних метрів загальної площі житлових будинків, а в 1977 році буде введено більш як 110 мільйонів. У 1936 році виплати і пільги із суспільних фондів споживання на душу населення становили 21 карбованець, а в цьому році — 382 карбованці.

Як бачите, дистанція величезна. Та й не все можна виразити в цифрах. Матеріальний і культурний прогрес такого масштабу привів у нас до значного зближення умов роботи і життя в місті і на селі, у сфері фізичної і розумової праці. Уже при соціалізмі виросли і виховались нові покоління радянських людей, сформувалась їх соціалістична свідомість.

(Закінчення на 4-й стор.).

Закінчення доповіді товариша Л. І. Брежнєва

Такими є процеси, в результаті яких ми дістали право сказати, що в СРСР тепер побудовано розвинутий соціалізм — таку стадію зрілості нового суспільства, коли завершується перебудова всієї сукупності суспільних відносин на внутрішньо притаманних соціалізмові колективістських началах. Звідси — повний простір для дії законів соціалізму, для виявлення його переваг в усіх сферах суспільного життя. Звідси — органічна цілісність і динамізм соціальної системи, її політична стабільність, незламна внутрішня єдність. **(Оплески).** Звідси — зростаюче зближення всіх класів і соціальних груп, усіх націй і народностей і утворення у нас історично нової соціальної і інтернаціональної спільності людей — радянського народу. **(Оплески).** Звідси ж — створення нової, соціалістичної культури, утвердження нового, соціалістичного способу життя. **(Оплески).**

Зрозуміло, розвинутим може називатись тільки таке соціалістичне суспільство, яке спирається на потужну, передову індустрію, на велике, високомеханізоване сільське господарство, що дає змогу на практиці робити головною і безпосередньою метою суспільного розвитку дедалі повніше задоволення різноманітних потреб громадян. В умовах нашої країни завдання створення такої матеріально-технічної бази, необхідної для зрілого соціалізму, довелося розв'язувати вже після того, як було створено основи нового ладу. Очевидно, це ж доведеться робити й іншим країнам, які стали на шлях соціалізму, маючи слабо або середньорозвинуту економіку.

У країнах, де на момент перемоги соціалістичної революції уже будуть високорозвинуті продуктивні сили, становище буде іншим. Але й там доведеться розв'язувати такі складні завдання побудови зрілого соціалізму, як оволодіння важкою наукою організації всього суспільного життя на соціалістичних началах, у тому числі наукою планування і керівництва народним господарством, а також виховання соціалістичної свідомості громадян.

Словом, якими б не були специфічні умови країн, які будують соціалізм, етап його вдосконалення на власній основі, етап зрілого, розвинутого соціалістичного суспільства виступає як необхідна ланка соціальних перетворень, як відносно тривала смуга розвитку на шляху від капіталізму до комунізму. При цьому пізнання і використання всіх можливостей розвинутого соціалізму є водночас і перехід до будівництва комунізму. Майбутнє не знаходиться за межами сучасного. Майбутнє закладене в сучасному. І, розв'язуючи завдання сьогоднішнього — соціалістичного дня, ми поступово вступаємо в день завтрашній, в день комуністичний. **(Оплески).**

Одним з наслідків повного торжества соціалістичних суспільних відносин є, як показує наш досвід, поступове переростання держави диктатури пролетаріату в загальнонародну державу. Радянський Союз сьогодні — це закономірний етап розвитку держави, народженої Жовтнем, етап, властивий зрілому соціалізмові. Отже, і завдання державних органів, і їх структура, функції, порядок діяльності повинні відповідати досягнутій стадії розвитку суспільства.

Таку відповідність якоаз і забезпечує нова Конституція СРСР. Прийнявши її, ми можемо з повним правом сказати: зроблено ще одну важливу справу, яка наближає країну до досягнення великих цілей нашої партії і нашого народу. **(Бурхливі, тривалі оплески).**

Товариші! Рівно 20 років тому в цей день, 4 жовтня, було зроблено перший крок людства у космос. Про це сповістив штучний супутник Землі, створений розумом і руками радянських людей. **(Оплески).** Весь світ побачив, на що здатний «союз представників науки, пролетаріату і техніки», про який мріяв Ленін. Цей союз знайшов своє втілення в практиці соціалістичного будівництва в нашій країні, став надзвичайно важливим джерелом видатних звершень розвинутого соціалізму.

Обговорення проекту Конституції ще раз показало, якою міцною і животворною є єдність усіх класів і соціальних груп, усіх націй і народностей, усіх поколінь радянського суспільства, згуртованих навколо Комуністичної партії. **(Тривалі оплески).**

Мільйони і мільйони трудівників міста і села підтримали новий Основний Закон і словом, і ділом. Вони звіряли кожний рядок проекту з власною практичною роботою, з ділами своїх трудових колективів. Вони брали на себе підвищені соціалістичні зобов'язання, вносили корективи в плани, вишукували нові резерви підвищення ефективності виробництва і якості роботи, зустріли свою нову Конституцію великими трудовими подвигами. Словом, наш народ знову проявив себе як повновладний господар своєї соціалістичної Батьківщини. Честь і слава героїчному радянському народові — будівникові комунізму! **(Бурхливі оплески).**

Дозвольте, товариші депутати, висловити впевненість, що Верховна Рада, обговоривши проект Конституції СРСР, прийме його і тим самим озброїть радянський народ новим могутнім знаряддям будівництва комунізму! **(Бурхливі, тривалі оплески. Всі встають).**

НАС ДО КОМУНІЗМУ ПАРТІЯ ВЕДЕ

(Продовження. Поч. на 1-й стор.).

Доповідь «Про проект Конституції (Основного Закону) Союзу Радянських Соціалістичних Республік і підсумки його всенародного обговорення» була вислухана з величезною увагою і не раз переривалася бурхливими, тривалими оплесками.

Головуючий вносить пропозицію утворити редакційну комісію по підготовці остаточного тексту проекту Конституції СРСР. В. П. Рубен повідомляє, що склад комісії схвалений Радами Старійшин обох палат.

Депутати одноголосно обирають редакційну комісію в складі 163 чоловік під головуванням товариша Л. І. Брежнєва і приймають відповідну постанову.

На цьому перше спільне засідання Ради Союзу і Ради Національностей оголошується закритим.

Того ж дня о 15 годині почалися розділні засідання Ради Союзу і Ради Національностей Верховної Ради СРСР.

Окриленість, патріотична гордість за всесвітньоісторичні завоювання Країни Рад, які дістали концентрований вияв у проекті нової Конституції СРСР — цього справжнього маніфесту громадянських прав і свобод радянських людей, гаряче схвалення політики партії і Радянського уряду, — ось ті почуття, які викликала у депутатів доповідь Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР, Голови Конституційної Комісії товариша Л. І Брежнєва.

Обговорення доповіді демонструє єдність помислів і прагнень радянських людей, чий колективний розум і колективна воля так повно втілились у проекті нового Основного Закону СРСР, їх монолітну згуртованість навколо Ленінської партії комуністів. Промовці, які виступають у дебатах, висловлюють упевненість, що прийняття нової Конституції стане історичною віхою в житті країни, ознаменує важливий етап в будівництві комуністичного суспільства.

Високо оцінюючи доповідь товариша Л. І. Брежнєва, пройняту великим піклуванням про благо радянського народу, про вдосконалення і зміцнення соціалістичної демократії, депутати підкреслюють великий особистий вклад Леоніда Ілліча Брежнєва у вироблення проекту нового Основного Закону СРСР. Вони заявляють про рішимість радянського робітничого класу, колгоспного селянства, народної інтелігенції самовідданою працею зміцнювати могутність соціалістичної Вітчизни, успішно втілити в життя історичні рішення XXV з'їзду КПРС, зустріти 60-річчя Великого Жовтня новими успіхами на всіх ділянках комуністичного творення.

У РАДІ СОЮЗУ

Засідання Ради Союзу проходило у великому Кремлівському Палаці.

Тривалими оплесками зустріли депутати товаришів **Л. І. Брежнєва, Ю. В. Андропова, В. В. Гришина, А. А. Громико, А. П. Кириленка, Ф. Д. Кулакова, Д. А. Кунаєва, К. Т. Мазурова, Г. В. Романова, М. А. Суслова, В. В. Щербицького, Г. А. Алієва, П. Н. Демічева, М. С. Соломенцева, К. У. Черненка, І. В. Капітонова, В. І. Долгих, Я. П. Рябова.**

Головував на засіданні Голова Ради Союзу депутат **О. П. Шитиков.**

Присутні вшанували пам'ять депутатів, які померли в період між сесіями.

Рада Союзу заслухала доповідь голови Мандатної комісії депутата **Х. Ш. Бектурганова** про перевірку Мандатною комісією повноважень депутатів, обраних замість тих, що вибули. Рада Союзу постановила визнати повноваження новообраних депутатів.

Депутати розпочали обговорення питання про проект Конституції (Основного Закону) Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Дебати відкрив Перший секретар ЦК Компартії України депутат **В. В. Щербицький.** Всім учасникам цієї історичної сесії, сказав він, випала відповідальна і почесна місія — напередодні 60-річчя Великого Жовтня прийняти нову Конституцію Радянської держави. З величезною увагою і радісним хвилюванням слухали ми доповідь товариша Л. І. Брежнєва. Надзвичайно насичений і глибокий аналіз складних процесів суспільного розвитку, фундаментальні теоретичні узагальнення, політичні висновки, дух справжньої партійності і істинного гуманізму — все це ставить доповідь у ряд видатних документів творчого марксизму-ленінізму. Доповідь товариша Л. І. Брежнєва має основоположний програмний характер і буде зустрінута з великим інтересом і задоволенням усім радянським народом, усім прогресивним людством.

Промовець підкреслив, що в проекті нової Конституції знайшли своє найповніше втілення ідеї Жовтня, безсмертні заво-

(Продовження на 5-й стор.).

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР

ПРО УТВОРЕННЯ РЕДАКЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ПО ПІДГОТОВЦІ ОСТАТОЧНОГО ТЕКСТУ ПРОЕКТУ КОНСТИТУЦІЇ СРСР

Верховна Рада Союзу Радянських Соціалістичних Республік постановляє:

утворити редакційну комісію по підготовці остаточного тексту проекту Конституції СРСР у такому складі:

Голова редакційної комісії Брежнєв Л. І.

Члени редакційної комісії:

Азімова Х.
Александров А. П.
Алієв Г. А.
Амбарцумян В. А.
Андропов Ю. В.
Арістов Б. І.
Асанбаєв К.
Атаєв Г.
Ахундова Т. Ю.
Ахунова І. Н.
Ашимов Б. А.
Ашуров М.
Байбаков М. К.
Баркаускас А. С.
Бекерене Б. Й.
Береговий Г. Т.
Боголюбов М. М.
Бодюл І. І.
Бондаренко І. Т.
Буачідзе І. У.
Булова В. П.
Вадер А. П.
Ватченко О. Ф.
Воропаєв М. Г.
Восс А. Е.
Газарян С. М.
Гапуров М. Г.
Гарбузов В. Ф.
Георгадзе М. П.
Гілашвілі П. Г.
Гігалов О. В.
Горбачов М. С.
Горячев Ф. С.
Гришин В. В.
Грішкавічус П. П.
Громико А. А.
Гроссу С. К.
Гуженко Т. Б.
Гусейнов І. С.
Демірчян К. С.
Демічев П. Н.
Долгих В. І.
Дурдиєва А.
Єкабсоне С. П.
Єлютін В. П.
Єпішев О. О.
Жандаров В. Я.
Жуков Г. О.
Замятін Л. М.
Зимянін М. В.
Ібрагімов А. І.
Іванникова М. С.
Ільяшенко К. Ф.
Каваляускайте А. А.
Кавун В. М.
Кандаракова Г. М.
Капітонов І. В.
Карганян А. М.
Касьяненко Ф. Д.
Катушев К. Ф.
Келдиш М. В.
Кириленко А. П.
Кириллін В. О.
Кисельов Т. Я.
Клаусон В. І.
Кличев А.-М.
Коваленко О. В.
Кожухар Є. Ф.
Конотоп В. І.
Косигін О. М.
Кузнецов В. В.
Кулаков Ф. Д.
Кулатов Т.
Куличенко Л. С.
Кунаєв Д. А.
Кебін І. Г.
Ломакін В. П.
Ликова Л. П.
Ляшенко Г. І.
Ляшко О. П.
Мазуров К. Т.
Манюшис Й. А.
Марков Г. М.
Матчанов Н. М.
Машеров П. М.
Медунов С. Ф.
Метревелі В. С.
Мійдла М. С.
Морозов І. П.
Мусагаліє Я.
Мухамедова О. К.
Набієв Р.
Нійн Л. О.
Ніколаєва-Терешкова В. В.
Ніязбеков С. Б.
Новиков В. М.
Нуріев З. Н.
Нуров К.
Огарков М. В.
Пастухов Б. М.
Патарідзе З. О.
Пельше А. Я.
Поляков І. Є.
Пономарьов Б. М.
Промислов В. Ф.
Пухова З. П.
Расулов Д.
Рахімов К.
Рашидов Ш. Р.
Рімбенієк Р. А.
Романов Г. В.
Рубен В. П.
Рубен Ю. Я.
Руденко Р. А.
Русаков К. В.
Рябов Я. П.
Садиков А.
Сахань В. М.
Сизов Г. Ф.
Сироткіна Л. О.
Смирнов Л. М.
Смиртюков М. С.
Соломенцев М. С.
Стенько Г. Т.
Страутманіс П. Я.
Стукалін Б. І.
Суслов М. А.
Суюмбаєв А. С.
Табєєв Ф. А.
Темірбаєв М.
Теребилов В. І.
Тихонов М. О.
Ткачук Г. І.
Толкунов Л. М.
Трапезников С. П.
Туйтебаєва Н.
Тумаєв В. Ф.
Тинель Л. Г.
Тяжельников Є. М.
Умаханов М.-С. І.
Устинов Д. Ф.
Усубалієв Т. У.
Федосєєв П. М.
Халілов К. А.
Хлгатян Н. А.
Холов М.
Христич М. Ф.
Христорадное Ю. М.
Худайбердиєв Н. Д.
Чаковський О. Б.
Черненко К. У.
Шакіров М. З.
Шеварднадзе Е. А.
Шибаєв О. І.
Шибалов О. Н.
Шитиков О. П.
Школьников О. М.
Шолохов М. О.
Щолоков М. О.
Щербицький В. В.
Юнак І. К.
Яснов М. О.

Голова Президії
Верховної Ради СРСР
Л. БРЕЖНЄВ.

Секретар Президії
Верховної Ради СРСР
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

НАС ДО КОМУНІЗМУ ПАРТІЯ ВЕДЕ

(Продовження).

віти великого вождя й учителя В. І. Леніна. Головна його риса — це глибокий і справжній демократизм.

Обговорення проекту Конституції, повідомив депутат, у республіці пройшло широко і вільно, в обстановці високого політичного і трудового піднесення, мало діловий і конструктивний характер. На Україні в обговоренні взяли участь близько 35 мільйонів чоловік — практично все доросле населення.

Наша Конституція — і в цьому її величезна притягальна сила — яскраво відображає підсумки величезної творчої роботи Комуністичної партії по розв'язанню однієї з найскладніших проблем — національного питання, продовжував В. В. Щербицький. У доповіді товариша Л. І. Брежнєва дано марксистсько - ленінський аналіз розвитку національних відносин на стадії розвинутого соціалізму, переконливо показано справжнє торжество ленінської національної політики КПРС. Це — видатний вклад у скарбницю марксизму-ленінізму, вклад, який має міжнародне значення. Нова Конституція — гімн нашій єдиній Радянській багатонаціональній державі.

Завдяки Жовтневій революції, завдяки інтернаціональній взаємодопомозі всіх націй і народностей нашої країни, заявив промовець, український народ став повновладним господарем своєї долі. Обговорюючи проект Основного Закону, трудящі республіки по достоїнству оцінювали велику історичну роль, яка випала на долю російського народу. Його революційна енергія, відданість справі комунізму, патріотизм і інтернаціоналізм здобули йому щиру повагу всіх націй і народностей нашої нерозривної соціалістичної Вітчизни.

Депутат коротко охарактеризував успіхи трудящих Української РСР у господарському і культурному будівництві. Він запропонував прийняти нову Конституцію СРСР з доповненнями і уточненнями, внесеними в період всенародного обговорення і прийнятими Конституційною Комісією.

На трибуні — Перший секретар ММК КПРС депутат **В. В. Гришин.** Ця сесія Верховної Ради Союзу РСР, сказав він, займе особливе місце в літописі нашої країни. Прийняття нової Конституції СРСР буде видатною історичною віхою на славному 60-річному шляху, пройденому радянським народом після Жовтневої революції під керівництвом Комуністичної партії.

Поданий на обговорення Верховної Ради проект Конституції, підкреслив промовець, — результат великої плодотворної роботи, проведеної Конституційною Комісією під керівництвом і з активною участю Центрального Комітету партії, Політбюро ЦК КПРС, Президії Верховної Ради СРСР і особисто товариша Л. І. Брежнєва.

Проект Конституції повною мірою втілює величезні політичні і соціально-економічні досягнення першої в світі держави трудящих, свідчить про велику життєву силу радянського ладу, проголошує незмінність його класових цілей. Утверджуючи всесвітньо-історичні завоювання суспільства розвинутого соціалізму, проект містить у собі важливі передумови для дальшого руху вперед по шляху будівництва комунізму.

Всенародне обговорення проекту Конституції СРСР стало великою громадською і політичною подією, свідченням справжнього демократизму нашого суспільства. Цілком підтримуючи проект Конституції СРСР, радянські люди ще раз переконливо продемонстрували монолітну згуртованість навколо нашої партії і її Центрального Комітету на чолі з Генеральним секретарем ЦК КПРС, видатним партійним і державним діячем, незламним борцем за мир і комунізм товаришем Леонідом Ілличем Брежнєвим.

З великим піднесенням проходило обговорення проекту Конституції в Москві. Трудящі столиці, як і всієї країни, висловили своє гаряче схвалення проекту Конституції, підсумків травневого Пленуму ЦК КПРС, внутрішньої і зовнішньої політики КПРС і Радянської держави. Москвичі відзначали, що проект Конституції СРСР виражає волю, інтереси і сподівання робітничого класу, колгоспного селянства, інтелігенції, всього радянського народу, всіх націй і народностей Радянського Союзу.

Говорячи про нові творчі сили, які пробудило в народі обговорення проекту Конституції, про могутнє піднесення соціалістичного змагання, промовець відзначив: у столиці немає такого колективу, де б не було підтримано патріотичну ініціативу передовиків виробництва—завершити завдання двох і більше років п'ятирічки до 7 листопада 1977 року. Такі зобов'язання взяли близько півмільйона трудящих в усіх галузях народного господарства, більше половини з них уже виконали особисті переджовтневі зобов'язання.

Від імені трудящих Москви В. В. Гришин вніс пропозицію прийняти поданий Конституційною Комісією проект Конституції СРСР.

Кожний з нас з почуттям безмежної радості усвідомлює себе учасником найвидатнішої події, яка стала центром уваги не тільки радянського народу, а й усього світу, заявив у своєму виступі Перший секретар ЦК Компартії Казахстану депутат **Д. А. Кунаєв.** На сесії обговорюється історичний документ сучасності — проект нового Основного Закону країни, одностайно схвалений учора Пленумом Центрального Комітету нашої партії. Величезна всемасштабна значимість нашої нової Конституції блискуче охарактеризована сьогодні в глибокій, грунтовній і яскравій доповіді товариша Л. І. Брежнєва.

Своєю доповіддю Леонід Ілліч вніс видатний вклад у скарбницю марксизму-ленінізму, діалектично обгрунтовано і всебічно відобразивши всенародний характер соціалістичної демократії, закономірність нашого дальшого впевненого руху вперед до комунізму.

Поданий на розгляд сесії проект нової Конституції СРСР, який грунтується на ідеях Володимира Ілліча Леніна, положеннях Програми КПРС, рішеннях XXIII, XXIV, XXV з'їздів партії, є багатющим джерелом соціально-політичної, суспільної і філософської думки, найавторитетнішим доказом торжества справи Великого Жовтня, великої справи Леніна.

Буквально за кожним рядком проекту нового Основного Закону, сказав він, надійно стоять колективний розум і воля народу, незламна могутність і високий авторитет нашої Вітчизни, всієї соціалістичної співдружності, могутня, надихаюча й організуюча сила випробуваного авангарду — великої партії Леніна.

У ході небувалого за своєю масштабністю референдуму казахський народ, всі трудящі багатонаціонального Казахстану заінтересовано обговорили і гаряче схвалили проект Конституції на зборах партактивів, трудових колективів, на сесіях місцевих Рад, у пресі. Трудящі республіки внесли чимало пропозицій і побажань, до яких Конституційна Комісія поставилася з гранично великою увагою. Характер цих пропозицій дає можливість уявити всю глибину політичної зрілості, високої свідомості і відповідальності трудящих.

Символічно, підкреслив Д. А. Кунаєв, що нова Конституція набере чинності в славний рік 60-річчя Великого Жовтня, який є зоряною годиною в долі всіх наших народів, в тому числі й казахського.

Депутат охарактеризував величезні досягнення казахського народу за роки Радянської влади і заявив, що республіка успішно завершить другий рік п'ятирічки.

Велика радість і честь, сказав сталевар електрометалургійного заводу «Электросталь» Московської області депутат **В. Д. Постников,** скріпити законом усе те, чого добився наш героїчний народ під керівництвом партії за 60 років Радянської влади.

Під час всенародного обговорення проекту Конституції СРСР усі трудові колективи Підмосков'я спонукав до масового пошуку нових додаткових резервів вітальний лист Леоніда Ілліча Брежнєва трудящим Наро-Фомінського району, які змагаються під девізом «Ювілейній вахті — ударний фініш!». Правильно кажуть у народі, що довір'я окрилює. Трудящі області підхопили це починання, намітили нові рубежі по гідній зустрічі 60-річчя Великого Жовтня. Промислові колективи борються за те, щоб завершити 10-місячне завдання не на два дні, як намічалось, а на три дні раніше строку.

Висловлюючи думки трудящих Московської області, промовець запевнив, що прийняття нової Конституції стане могутнім стимулом для піднесення робітничої ініціативи, збільшить вклад кожного в успішне виконання рішень XXV з'їзду КПРС.

Розкривши з вичерпною повнотою підсумки будівництва нового суспільства, завоювання радянської демократії, Леонід Ілліч Брежнєв, блискуче показав у своїй доповіді нерозривний зв'язок усіх етапів славного шляху, пройденого країною за шість десятиріч, заявив перший секретар Ленінградського обкому КПРС депутат **Г. В. Романов.** Він підкреслив, що величезні досягнення, помножені на найглибшу віру в правоту нашої справи, дали можливість закріпити в Основному Законі як найвищу мету Радянської держави — побудову комуністичного суспільства.

Трудящі міста Леніна і Ленінградської області, одностайно схваливши проект Конституції, знову продемонстрували свою монолітну згуртованість навколо Комуністичної партії. Депутат підкреслив величезне значення діяльності товариша Л. І. Брежнєва в розробці і здійсненні ефективної внутрішньої і зовнішньої політики КПРС. Промовець нагадав, що першим кроком Радянської країни на міжнародну арену був ленінський Декрет про мир. І сьогодні, через шість десятиліть, турботу про мир проголошено як основу нашої зовнішньої політики, зведено в конституційний ранг.

Спинившись на питаннях діяльності Рад народних депутатів, депутат відзначив, що перед ними відкриваються нові широкі можливості для посилення їх ролі в підвищенні ефективності роботи всіх підприємств і організацій. Він звернув також увагу на необхідність поліпшити підготовку спеціалістів середньої ланки — майстрів, виконробів, агрономів, технологів.

Г. В. Романов повідомив, що підприємства Ленінграда за темпами зростання обсягу виробництва і продуктивності праці успішно виконують завдання п'ятирічки. Привітання ЦК КПРС, товариша Л. І. Брежнєва передовим трудовим колективам міста ленінградці оцінюють як партійний заклик добиватись максимальних результатів за рахунок більш раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, дострокового введення і освоєння потужностей, удосконалення організації праці й управління.

Депутат запевнив, що робітничий клас, спеціалісти і вчені, всі трудящі Ленінграда і області віддадуть усі свої сили зміцненню історичних завоювань Радянської влади.

Від імені мільйонів радянських жінок глибоку подяку Комуністичній партії, її Центральному Комітетові і особисто Леоніду Іллічу Брежнєву за постійне піклування і увагу до трудівниць країни висловила Голова Комітету радянських жінок депутат **В. В. Ніколаєва-Терешкова.** Вона відзначила, що в обговоренні проекту нової Конституції активну участь взяли радянські жінки. У виступах в пресі, по радіо і телебаченню, в десятках тисяч листів, які надійшли в Комітет радянських жінок і жіночі журнали країни, вони повністю схвалюють внутрішню і зовнішню політику Комуністичної партії і Радянської держави.

Народжена Великим Жовтнем, Країна Рад підносила людину праці, дала їй небачені права і можливості, продовжувала депутат. Переконливим підтвердженням справжнього демократизму радянського суспільства є рівноправне становище жінок у нашій країні. Вони становлять половину чисельності всіх робітників і службовців у народному господарстві, 59 процентів спеціалістів з вищою і середньою спеціальною освітою, близько половини всіх депутатів Рад. Тут, у цьому залі, жінок — депутатів найвищого органу влади країни — третина. В парламентах усіх капіталістичних країн, разом узятих, жінок менше, ніж у Верховній Раді СРСР.

Піклування про жінку підкреслила В. В. Ніколаєва-Терешкова, охорона її праці і материнства є в нашій країні державною політикою, моральним законом соціалістичного суспільства.

Голова Ради Міністрів РРФСР депутат **М. С. Соломенцев** сказав, що в розвитку Радянської держави відкривається новий чудовий розділ. Закріплення в Конституції великих досягнень нашого народу забезпечить ще успішніше просування радянського суспільства до комунізму. Пройнята животворними ідеями марксизму-ленінізму, доповідь товариша Л. І. Брежнєва дає ясну і точну характеристику нинішнього етапу розвитку Радянського Союзу, підкреслив промовець. Вона містить розгорнуту програму реалізації конституційних принципів в усіх галузях праці та громадського життя, в розв'язанні великих і малих проблем внутрішньої та зовнішньої політики. Вдумуючись у зміст доповіді товариша Л. І. Брежнєва у статті проекту Основного Закону, кожен радянський громадянин відчуває гордість за свою соціалістичну Батьківщину, за велику партію Леніна, під керівництвом якої наш народ докорінно перетворив країну, утвердив її передову роль у прогресі всього людства.

М. С. Соломенцев висловив упевненість, що нова Конституція СРСР буде прийнята одностайно. Він відзначив, що головною її особливістю є дальше розширення соціалістичної демократії. Саме в умовах соціалізму поняття демократії наповнилось реальним змістом. Соціалізм на ділі залучив маси трудящих до управління державою, забезпечив справжню свободу особи. Ця демократія наочно виражена в підвищеній ролі Рад — найбільш представницької і найбільш масової форми державної влади.

Велику увагу промовець приділив питанням ленінської національної політики Комуністичної партії. Дружба, співробітництво і братерство народів СРСР — велике завоювання соціалізму.

Депутат коротко розповів про змагання трудящих РРФСР за дострокове виконання п'ятирічного плану. Він повідомив, зокрема, що за півтора року з початку п'ятирічки в республіці створено понад три тисячі нових типів машин, устаткування і приладів, освоєно виробництво 2400 нових видів промислової продукції. Багато зроблено в сільському господарстві.

Конституція СРСР законодавчо закріплює найвищу мету виробництва при соціалізмі — найповніше задоволення зростаючих матеріальних і духовних потреб людей, підкреслив депутат. У цьому наочно виявляється комуністична суть нашого ладу, тверда рішимість Комуністичної партії непохитно втілювати в життя свою соціально-економічну програму, покликану забезпечити зростання добробуту і всебічний розвиток усіх членів суспільства.

Від усієї душі приєдную свій голос до слів гарячого схвалення проекту нової Конституції СРСР, які прозвучали на сьогоднішній історичній сесії Верховної Ради СРСР, сказав механізатор Інгірського чайного радгоспу Грузинської РСР депутат **В. Г. Меунаргія.** Я висловлюю почуття кожного грузинського робітника, колгоспника, інтелігента.

У проекті нового Закону відображена видатна перемога ленінської національної політики, законодавчо визначені шляхи дальшого розквіту і зближення націй у нашій країні, відзначив промовець. Грузинська РСР, де живуть представники більш як ста національностей, стала прикладом дружби народів. Колишня окраїна царської Росії перетворилася за роки Радянської влади у високорозвинуту республіку. Її успіхи стали можливими тільки завдяки всебічній допомозі всіх народів Радянської країни.

Цілком закономірно, підкреслив далі депутат, що в проекті нової Конституції суспільства, яке будує комунізм, велике місце займають питання праці, трудової діяльності радянських людей. Усі колективи Грузинської РСР зустрінуть 60-річчя Великого Жовтня новими трудовими успіхами, внесуть свій вклад у здійснення комуністичного будівництва в Радянській країні.

Обговорення проекту Конституції, відзначив Голова комітету народного контролю СРСР депутат **О. М. Школьников,** вилилося в могутню демонстрацію безроздільної підтримки радянськими людьми політики партії, їх глибокої вдячності Центральному Комітетові КПРС його Політбюро на чолі з Леонідом Ілличем Брежнєвим за безустанне піклування про щастя народу. Разом з усім радянським народом ми з особливою вдячністю відзначаємо сьогодні видатний особистий вклад у розробку нової Конституції Генерального секретаря ЦК нашої партії, Глави Радянської держави, Голови Конституційної Комісії товариша Л. І. Брежнєва. Велике сердечне спасибі вам, дорогий Леоніде Іллічу, за вашу невтомну діяльність за те, що ви гідно продовжуєте велику справу Леніна.

Як підкреслюється в проекті Конституції, основним напрямом розвитку політичної системи радянського суспільства є дальше розгортання соціалістичної демократії.

Принципове значення, підкреслив промовець, має положення Конституції про посилення народного контролю як однієї з важливих форм радянської демократії. Це прямо випливає із самої суті розвинутого соціалістичного суспільства. Чим більш зрілим воно стає, чим далі просувається до комунізму, тим ширше виявляється активність трудящих у вирішенні державних і громадських справ, тим повніше здійснюється народовладдя. У проекті Конституції узаконюється порядок утворення органів народного контролю, в яких поєднується державний контроль з громадським контролем трудящих, визначаються їх основні завдання. Ці положення вперше включено до проекту нового Основного Закону нашого життя. Тим самим не тільки визначається місце, яке займають органи народного контролю в нашій державі, а й підкреслюється їх зростаюча роль у радянському суспільстві.

На цьому перше засідання Ради Союзу закінчилося.

(Закінчення на 6-й стор.).

НАС ДО КОМУНІЗМУ ПАРТІЯ ВЕДЕ

У РАДІ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ

(Закінчення).

Засідання Ради Національностей відбулося в залі засідань Палат Верховної Ради СРСР.

Тривалими оплесками депутати зустріли товаришів **О. М. Косигіна, А. Я. Пельше, Д. Ф. Устинова, В. В. Кузнецова, П. М. Машерова, Б. М. Пономарьова, Ш. Р. Рашидова, М. В. Зимяніна, К. В. Русакова.**

Засідання проходило під головуванням Голови Ради Національностей депутата **В. П. Рубена.**

Присутні вшанували пам'ять депутатів, які померли в період між сесіями.

Рада Національностей заслухала доповідь голови Мандатної комісії депутата **Е. А. Шеварднадзе** про перевірку Мандатною комісією повноважень депутатів, обраних замість тих, що вибули. Рада Національностей постановила визнати повноваження новообраних депутатів.

Потім депутати приступили до обговорення питання про проект Конституції (Основного Закону) Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Наприм. думок і почуттів радянських людей, сказав Перший секретар ЦК КП Білорусії депутат **П. М. Машеров**, визначає сьогодні справді епохальна подія — народження нової Конституції СРСР, за непорушними нормами і вимогами якої нам жити, творити, будувати. Найширший діапазон історичного і політичного звучання цього етапного рубежу, що гідно увінчує 60-річний шлях грандіозних революційних перетворень, найвидатніших завоювань і немеркнучих звершень партії і народу, органічно поєднує в собі легендарний залп «Авроры» і героїчний пафос перших п'ятирічок, бойовий клич червоноармійців громадянської і переможний салют Великої Вітчизняної воєн, позивні першого радянського супутника Землі, першого в світі польоту в космос радянської людини і натхненний трудовий ритм комуністичного творення на сучасному етапі.

Завидна доля у нинішніх поколінь радянських людей. Вони мають щасливу можливість бути безпосередніми учасниками створення загальнонародної конституційної програми руху до комунізму. А нам, депутатам Верховної Ради СРСР, випала найпочесніша місія, найвища честь виявити одностайну волю свого народу, здійснити хвилюючий державно-правовий акт — прийняти Основний Закон Країни Рад. Образно кажучи, ми маємо підписати мандат, законодавчо затвердити характер суспільства розвинутого соціалізму, яке знаменує собою найвище досягнення соціального прогресу.

Далі промовець повідомив, що трудящі Білорусії з величезною заінтересованістю, як і всі радянські люди, обговорювали проект нової Конституції. В цьому справді всенародному референдумі взяло участь практично все дорослe населення республіки.

У карбованих формулюваннях проекту Основного Закону, розробленого відповідно до настанов партії, її XXV з'їзду, під безпосереднім керівництвом і з особистою участю Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР товариша Л. І. Брежнєва, сконцентрована сама суть розвинутого соціалізму, всесожно відображені його реальності, закони і вимоги, незламна могутність, невичерпні сили і можливості нашого ладу.

Разом з тим, продовжував промовець, у положеннях проекту домінує тенденція майбутнього, яка визначає наперед благородну історичну місію нової Конституції — місію могутнього соціального прискорювача нашого руху вперед.

Охарактеризувавши після цього успіхи республіки в усіх галузях життя, П. М. Машеров відзначив, що її трудівники сповнені прагнення примножити вклад у звершення багатонаціональної соціалістичної Батьківщини.

Нова радянська Конституція — це справжній гімн радянській людині, радянському ладові, соціалістичному способові життя, гімн нашому інтернаціональному братерству, вічній, непорушній дружбі радянських народів, підкреслив Перший секретар ЦК Компартії Узбекистану депутат **Ш. Р. Рашидов.** Ось чому всі ми, депутати радянського парламенту, слухали з великою увагою винятково сміху, по-ленінському вражаючу доповідь Леоніда Ілліча Брежнєва. Це видатний документ, який пройнятий ленінськими ідеями, втілює в собі ленінські заповіти про шляхи розвитку соціалістичної держави, соціалістичної демократії.

Трудящі Узбекистану, як і всі радянські люди, палко підтримують і одностайно схвалюють новий Основний Закон країни. Сьогодні з цієї високої трибуни, заявив промовець, ми ще і ще раз висловлюємо сердечну вдячність товаришеві Л. І. Брежнєву за його величезний особистий вклад у розробку і створення нової Конституції СРСР.

Відзначивши, що в Узбекистані скрізь було забезпечено вільне, по-справжньому ділове обговорення проекту Основного Закону країни, депутат підкреслив, що воно продемонструвало монолітну згуртованість радянського народу навколо рідної Комуністичної партії, цілковиту підтримку і схвалення мудрої внутрішньої і зовнішньої політики ленінського Центрального Комітету.

Глибоко символічним є те, заявив далі Ш. Р. Рашидов, що урочистий акт прийняття нової Конституції СРСР відбудеться напередодні 60-ї річниці Великої Жовтневої соціалістичної революції. Бойовий дух Великого Жовтня живе і вічно житиме в повсякденних ділах радянського народу. Він справив і продовжує справляти глибокий вплив на соціальні процеси в усьому світі.

Характеризуючи ділову, творчу обстановку в республіці, промовець відзначив, що трудящі Узбекистану виступають з новими патріотичними ініціативами, спрямованими на підвищення ефективності виробництва, якості продукції. Тепер десятки тисяч працівників промисловості борються за те, щоб за п'ятиріччя виконати два п'ятирічних завдання. До відкриття нинішньої сесії узбецькі бавовняри здали Батьківщині чотири мільйони тонн бавовни. Досягнення радянського Узбекистану, як і всіх радянських народів, — це найбільш переконливе свідчення того, що соціалізм забезпечив небачені в історії темпи прогресу всіх сторін життя суспільства.

Монолітна єдність народів нашої країни, їх нерозривна братерська дружба — величезне завоювання Радянської Влади, Комуністичної партії. Нова радянська Конституція від першого до останнього рядка пройнята духом життєстверджуючих ідей великого Леніна. І в цьому її найвищий авторитет, велика творча сила.

Проводжаючи мене на сесію, сказав начальник Ленінградського виробничого об'єднання «Кировский завод» депутат **І. Я. Прокоф'єв**, мої товариші дали головний наказ: заявити з цієї високої трибуни, що проект нової Конституції радянської держави цілком і повністю виражає волю робітничого класу, всього радянського народу.

Героїчний робітничий клас Країни Рад завжди був, є і буде надійним оплотом партії. Історія «Кировского завода», як у фокусі, відображає всі етапи революційної боротьби і становлення Радянської держави, зростання її економічної та оборонної могутності. Від першого радянського трактора «Фордзон-путиловца» до 300-сильного степового богатиря «Кировец» — такий шлях, пройдений нашим робітничим колективом.

Головна передумова досягнутого успіху — чудовий трудовий колектив тракторобудівників, якому під силу розв'язання найскладніших державних завдань. І закономірно, що ленінградці особливо гаряче підтримують положення проекту Конституції, яке закріплює велику роль, широкі права та обов'язки трудових колективів.

Подивіться, як змінився, як виріс радянський робітник! Коли краснопутіловці складали перші вітчизняні трактори, вони були змушені посилати своїх робітників учитися за рубіж. А тільки в нинішньому році попереди робітничого класу «Кировского завода» навчили тисячі іноземних спеціалістів у десятках країн світу.

На трибуні — голова виконкому Донецької обласної Ради депутатів трудящих депутат **Д. М. Гридасов.** Він підкреслив, що для кожного депутата — величезне щастя і висока честь бути безпосереднім учасником найважливішої історичної події в житті нашої соціалістичної Батьківщини — затвердження нової Конституції СРСР.

Глибоко, науково аргументована доповідь товариша Леоніда Ілліча Брежнєва, та надзвичайна урочистість і по-справжньому ділова обстановка, в якій проходить розгляд проекту Основного Закону Країни Рад, назавжди залишаться в пам'яті учасників цієї сесії, всіх радянських людей.

Промовець відзначив, що трудящі Донбасу з великою увагою і глибоким інтересом вивчали проект нової Конституції. Всі вони висловили гарячу відтримку внутрішньої і зовнішньої політики Комуністичної партії і Радянської держави.

Депутат повідомив, що трудові колективи Донбасу розгорнули широке соціалістичне змагання за гідну зустріч 60-річчя Великого Жовтня. До дня відкриття позачергової сесії багато тисяч передовиків виробництва вже виконали річні зобов'язання нинішнього року, промисловість області достроково справилася з виконанням планів дев'яти місяців, давши Батьківщині на десятки мільйонів карбованців додаткової продукції.

— Всім серцем схвалюючи кожен рядок нової Конституції, я з особливим почуттям голосуватиму за статті, які утверджують дружбу, єдність і згуртованість народів СРСР, закріплюють мудру ленінську національну політику Комуністичної партії і Радянського уряду, — заявив бригадир комплексної бригади шахти «Михайлівська» комбінату «Карагандавугілля» депутат **Я. Мусагалієв.** — Ленінська дружба, єдність і взаємодопомога радянських народів є невичерпним джерелом, з якого всі ми черпаємо свої сили.

Обговорюваний нами проект Конституції пройнятий ленінською турботою про розвиток ініціативи, розквіт усіх здібностей і талантів трудящих. Наша партія, звеличивши звання робітника, високо піднесла його становище й авторитет. Людям дають шану по праці, славу по заслугах.

Цю турботу й увагу партії і Радянської держави ми, радянські шахтарі, відчуваємо день у день. Кожна гірницька сім'я живе сьогодні забезпеченим, щасливим життям, впевнено дивиться в майбутнє. В кожному шахтарському колективі міцно утвердились глибокий інтернаціоналізм, колективізм, товариська взаємодопомога, діловитість і всі інші риси радянського способу життя. Гірники — культурні, освічені, політично зрілі люди. Їх праця дедалі більше наближається до праці інженерів і техніків. Трудящі нашого об'єднання беруть діяльну участь в управлінні виробництвом, у вирішенні всіх державних і громадських справ.

Міністр вищої і середньої спеціальної освіти СРСР депутат **В. П. Єлютін**, який виступив потім, підкреслив, що в проекті нової Конституції проголошено і матеріально гарантовано широку систему соціально-економічних прав. Найважливіше з них — право на працю, яке тепер доповнюється правом на вибір професії. А це нерозривно зв'язане з правом на освіту, система якої в нашій країні створювалася з перших днів Радянської влади під керівництвом В. І. Леніна. Комуністичної партії. Тепер в СРСР усіма видами навчання охоплено 94 мільйони радянських громадян. У народному господарстві працює 24 мільйони спеціалістів.

Перетворене на основах марксизму-ленінізму навчання і виховання молоді набуло в нашій країні глибоко наукового і гуманного характеру. Саме школі, системі освіти великою мірою зобов'язана радянська людина тими рисами свого духовного обличчя і якістю характеру, в яких — невичерпне джерело могутності нашого суспільства. Всі ці завоювання відображені в проекті нової Конституції СРСР. Радянська система освіти створена для народу і служить високим ідеалам комунізму. Країна щедро ділиться своїми багатствами в освіті й науці з трудящими соціалістичних країн і країн, що розвиваються, тим самим виконує свій інтернаціональний обов'язок.

Промовець запевнив, що радянська вища школа зробить усе необхідне, щоб зміцнювати зв'язок науки з виробництвом, готувати спеціалістів, гідних нашої великої епохи.

Слухаючи яскраву, глибоку за змістом доповідь Леоніда Ілліча Брежнєва, заявила з трибуни сесії завідуюча фермою колгоспу імені Уруходжаєва Ходжентського району Ленінабадської області Таджицької РСР депутат **Х. Ходжібоєва**, я думала: які величезні зміни відбулись у житті країни! Взяти хоча б наш колгосп. У 1936 році ми здали державі лише 480 тонн бавовни-сирцю. А в минулому сезоні його виробництво становило понад 6 тисяч тонн. І такі зміни — в усіх галузях.

Ми добились цього завдяки дружбі і братерству народів Країни Рад, безустанному піклуванню рідної Комуністичної партії і Радянського уряду про благо народу.

Ювілейний рік став для нас роком напруженої боротьби за виконання рішень XXV з'їзду КПРС, завдань десятої п'ятирічки.

Міністр кольорової металургії СРСР депутат **П. Ф. Ломако** відзначив, що трудівники галузі, як і всі радянські люди, гаряче схвалюють проект нової Конституції СРСР. Обговорення цього історичного документа вони зв'язували з конкретними завданнями, які стоять перед ними.

У проекті Конституції сказано, що головним багатством країни є земля, її надра, її мінеральні і сировинні ресурси. Берегти це багатство — найважливіше завдання кожної радянської людини.

Міністр розповів про роботу, яка проводиться в галузі по виконанню вказівок партії про більш повне, комплексне використання видобуваної сировини — кольорових, рідкісних і дорогоцінних металів, а також підвищення ступеня їх добування. Тепер попутно одержувана продукція становить чверть вартості основних металів, що їх виробляють підприємства Міністерства.

Таким чином, підкреслив промовець, реалізація положення проекту нового Основного Закону має величезне економічне значення. До того ж комплексна переробка сировини і утилізація відходів виробництва значною мірою сприяють запобіганню забрудненням навколишнього середовища, на що в проекті Конституції звернуто особливу увагу.

У своєму виступі лікар-окуліст Кондинської районної лікарні Ханти-Мансійського національного округу Тюменської області депутат **М. Т. Кисельова** відзначила, що до роботи сесії прикута пильна увага всіх радянських людей, прогресивної громадськості зарубіжних країн. Нову Конституцію, сказала депутат, вивчатимуть, обговорюватимуть, коментуватимуть в усьому світі. І не можна не пишатися тим, що Основний Закон ми приймаємо в рік 60-річчя Великого Жовтня. У ньому знайшли відображення найвищі принципи соціалістичного ладу, досягнення і переваги радянського способу життя, миролюбний характер держави.

В яскравій, всебічно аргументованій доповіді товариша Л. І. Брежнєва, заявила промовець, сконцентроване те, що висловив радянський народ у процесі обговорення проекту Конституції СРСР. У новому Основному Законі гранично чітко сформульовано суть нашої єдиної багатонаціональної держави. СРСР уособлює державну єдність радянського народу, згуртовує всі нації і народності з метою спільного будівництва комунізму. Саме в братерському єднанні досягли сучасних висот соціально-економічного і духовного розвитку всі радянські республіки.

Кожен день нашого життя, сказала промовець, приносить повідомлення про чудові успіхи нафтовиків, будівельників, рибалок, мисливців, лісозаготівельників. Це — відповідь трудящих на піклування про їх добробут, це — схвалення нової Конституції Країни Рад.

Нова Конституція, яку прийме Верховна Рада СРСР, заявив Перший секретар ЦК Компартії Вірменії **К. С. Демірчян**, відображає великі цінності соціалістичного ладу, радянського способу життя, прагнення і сподівання радянського народу, утверджує життєву силу і чудові досягнення нашого суспільства, його справді гуманістичний характер, глибокий демократизм. Вона повністю відображає найвищу мету політики КПРС: все для блага людини, все в ім'я людини.

Кожна стаття Конституції пройнята духом оптимізму, великою вірою в перемогу ідеалів комунізму. Вона побудована на непорушних принципах соціалістичного інтернаціоналізму, вона дихає інтернаціоналізмом. Нова Конституція законодавчо закріплює ленінські принципи зовнішньої політики СРСР, послідовно миролюбний курс нашої соціалістичної держави. Вона знаменує собою історичний рубіж у будівництві комунізму, збагачує загальну скарбницю досвіду світового соціалізму і буде могутнім стимулом у боротьбі трудящих усього світу за свободу, демократію, міцний мир і соціальний прогрес.

Трудящі радянської Вірменії, комуністи і безпартійні, весь вірменський народ, сказав промовець, одностайно схвалюють і палко підтримують рішення травневого і жовтневого Пленумів ЦК КПРС, проект нової Конституції СРСР, положення і висновки доповіді товариша Л. І. Брежнєва на сесії Верховної Ради країни.

* * *

5 жовтня позачергова VII сесія Верховної Ради СРСР дев'ятого скликання продовжить роботу.

(ТАРС).

ВЕЛИКИЙ ВІДГУК У СЕРЦЯХ МІЛЬЙОНІВ

З величезним піднесенням зустріли радянські люди початок роботи позачергової сьомої сесії Верховної Ради СРСР. Палкий відгук у серцях мільйонів трудівників знайшла доповідь Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР, Голови Конституційної Комісії товариша Л. І. Брежнєва про проект Конституції СРСР і підсумки його всенародного обговорення. На мітингах, які відбуваються в колективах підприємств і будов, колгоспів і радгоспів, у наукових установах і навчальних закладах, їх учасники одностайно схвалюють положення і висновки доповіді Леоніда Ілліча Брежнєва, внутрішню і зовнішню політику Ленінської партії, заявляють про свою рішимість гідно зустріти 60-річчя Великого Жовтня, втілити в життя накреслення XXV з'їзду КПРС.

Новою трудовою перемогою відзначили початок роботи сьомої позачергової сесії Верховної Ради СРСР ткалі — багатоверстатниці **Дарницького шовкового комбінату** Л. К. Кондратьєва і П. Г. Волковинська. Виробивши більш як по два з половиною мільйона метрів високоякісних тканин, вони достроково завершили особисті п'ятирічні завдання. Гідну зустріч 60-річчю Великого Жовтня готує весь колектив підприємства.

З почуттям гордості за свою соціалістичну Батьківщину, де праця людини стала справді справою честі, доблесті і геройства, зібрались робітники, інженерно-технічні працівники і службовці комбінату на багатолюдний мітинг. Кожному хочеться поділитись враженнями від щойно почутої по радіо і телебаченню доповіді Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР, Голови Конституційної Комісії товариша Л. І. Брежнєва.

— Усіх нас, — сказала на мітингу Герой Соціалістичної Праці, лауреат Державної премії СРСР Л. К. Кондратьєва, — глибоко радують підсумки всенародного обговорення проекту Основного Закону країни, про які говорив у доповіді Леонід Ілліч. Вони ще раз продемонстрували монолітну єдність партії і народу, кровну заінтересованість радянських людей у справах своєї держави. Трудівники міста і села підтримують нову Конституцію і словом, і ділом. Напередодні XXV з'їзду КПРС я і мої подруги перейшли на обслуговування 104 верстатів замість 40 за нормою. Сьогодні наш почин взято на озброєння тисячами послідовників у найрізноманітніших галузях народного господарства.

Про палке прагнення бути на передньому краї комуністичного будівництва, ударною працею сприяти дальшому розквітові Батьківщини заявили на мітингу ткаля, лауреат Державної премії УРСР П. Г. Волковинська, бригадир фарбувального цеху Л. М. Паламарчук, слюсар В. С. Ванєєв, молода ткаля, комсорг бригади Марія Рикун, директор комбінату Л. Я. Мечинський та інші.

Шахта імені газети «Социалистический Донбасс» — одна з кращих у виробничому об'єднанні «Донецьквугілля». На ударній вахті на честь ювілею Великого Жовтня передовий колектив уже довів рахунок надпланового вугілля до 260 тисяч тонн, достроково завершивши завдання двох років п'ятирічки. Про ці успіхи з гордістю говорили учасники мітингу, який тут відбувся.

— Нова Конституція СРСР — це закон, за яким щастя приходить, — сказав у своєму виступі бригадир гірників А. О. Асютченко. — Основний Закон країни є концентрованим підсумком усього 60-річного розвитку нашої соціалістичної держави.

Всі промовці на мітингу говорили про те, що доповідь товариша Л. І. Брежнєва, прийняття найвищим органом Державної влади нової Конституції стануть могутнім стимулом дальшого підвищення творчої активності.

На мітингу було прийнято підвищені соціалістичні зобов'язання колективу. Гірники дали слово виконати завдання ювілейного року до 7 листопада.

По-особливому схвильовано і радісно вітали один одного доменщики, сталевари, прокатники — всі, хто під час перезміни здавав і приймав вогненні агрегати на **Дніпровському металургійному заводі імені Дзержинського.** Своїми думками і почуттями, викликаними початком роботи позачергової сьомої сесії Верховної Ради СРСР, вони поділились на мітингах, які відбулися в цехах заводу.

— Величезне враження справила на мене, на всіх трудівників підприємства доповідь Леоніда Ілліча Брежнєва на сесії Верховної Ради СРСР, — сказав на мітингу в доменному цеху перший горновий комсомольсько-молодіжної бригади С. Т. Лютий.— В ній з вичерпною переконливістю висловлено заповітні думи радянських людей. Новий Основний Закон країни прийнятий турботою про благо народу, його сучасне і майбутнє.

Трудівники Дзержинки, говорили учасники мітингів, безмежно горді тим, що товариш Л. І. Брежнєв почав свій трудовий шлях у робітничій сім'ї цього підприємства. Вірні славним традиціям, металурги прагнуть відзначити прийняття нової Конституції СРСР і 60-річчя Великого Жовтня новими трудовими досягненнями.

До початку роботи позачергової сьомої сесії Верховної Ради СРСР тридцять комплексних бригад докерів — механізаторів **Одеського морського торгового порту** виконали виробничу програму двох років п'ятирічки. У тісній співдружності з моряками, залізничниками й автомобілістами понад план перероблено 96 тисяч тонн народногосподарських вантажів.

— Ці дні запам'ятаються нам на все життя, — сказав, виступаючи на мітингу, присвяченому відкриттю сесії, бригадир 208-ї укрупненої комплексної бригади докерів Н. О. Тимунь. — У доповіді Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР, Голови Конституційної Комісії товариша Л. І. Брежнєва про проект нової Конституції і підсумки його всенародного обговорення яскраво і переконливо показано величезні успіхи радянського народу в комуністичному будівництві. Всім серцем схвалюємо Основний Закон Батьківщини Жовтня, який втілив у собі волю всіх трудящих.

Виступ передового докера підтримали кранівник В. В. Жизчик, механік буксира «Передовик» І. В. Крилов, докер В. К. Романенко.

На рахунку колективу **Житомирського заводу хімічного волокна** чимало вагомих трудових звершень. Про палке прагнення працювати ще краще і продуктивніше хіміки говорили на мітингу, що відбувся в одному з цехів підприємства.

— Проект нової Конституції СРСР, розроблений під керівництвом Леоніда Ілліча Брежнєва,— сказала у своєму виступі передова крутильниця К. М. Головань, — є справді науковим і глибоко людяним документом нашої епохи. У ньому висловлені мрії і сподівання радянських людей, відображені великі досягнення Країни Рад, справедливість і демократичність нашого ладу. Конституційна Комісія з великою увагою поставилась до кожної пропозиції і побажання, висловлених у ході обговорення проекту Основного Закону.

На мітингу виступили також технолог В. Т. Євдокимова, помічник майстра Л. О. Горобець та інші. Вони висловили гарячу подяку рідній партії за піклування про радянських людей. Більш як вісімдесят кращих бригад підприємства стали на ударну вахту, присвячену сесії.

(РАТАУ).

У ВІЛЬНІЙ ПРАЦІ—ВЕЛИЧ

ПЕРШІ декрети Радянської влади проголосили трудівників господарями нашої країни. Вже тоді було гарантовано людині найгуманніше право — право на працю. Користуючись ним, робітники усвідомлювали свою роль, як творців всенародного багатства. Закономірно, що в країні визвольної праці народився безприкладний рух ентузіастів-стахановців. У тридцяті роки послідовник цього руху червонозорівець Кирило Столяренко за зміну виконував дев'ять норм. Живі традиції героїки труда, народжені правом на працю.

З глибоким хвилюванням слухав я доповідь Леоніда Ілліча Брежнєва на сесії Верховної Ради СРСР. Мені, робочій людині, у проекті нашого Основного Закону хочеться відзначити перш за все органічну єдність цілей і діянь, яка простежується в кожній статті цього документа. У проекті записано гідні людини права, якими ми широко користуємось. Але немає прав без обов'язків. І я бачу свій обов'язок, обов'язок усіх радянських людей у тому, щоб працювати творчо, зацікавлено, ніколи не забувати, що ти господар країни.

Нині кожна радянська людина вносить свою частку у виконання грандіозних накреслень XXV з'їзду КПРС. Колектив нашої бригади зобов'язався виконати план десятої п'ятирічки за чотири роки, а до 60-річчя Великого Жовтня дати 2,2 річної норми. Коли я повернувся з Москви, де брав участь у роботі XXV з'їзду нашої партії, мої товариші по бригаді уважно слухали розповідь про форум комуністів країни, розпитували про настрій делегатів. Саме тоді ми вирішили переглянути раніше взяті зобов'язання. А в результаті появився наш зустрічний план — до ювілею Жовтня виконати два з половиною річних завдання. В червні вже й доповіли парткомові заводу, що слова дотримали.

Обговорюючи проект нової Конституції СРСР, ми радились про те, чим можемо відповісти на піклування партії. Тільки працею — ударною, осмисленою. А усвідомлення цього вилилося в ініціативу «До 60-річчя Великого Жовтня — три річні норми!». Нині на нашому трудовому календарі — листопад 1978 року.

Так ми розуміємо свій обов'язок робітників. Від кадрового до новачка. Адже третина робітників заводу — це люди до 30 років. Таке ж співвідношення й у другому механоскладальному цеху, де я працюю. І молодь радує нас — хороша зміна росте. Лише в нашому цеху багато хлопців не відстають від ветеранів, досвідчених робітників. Недавно, здається, працює в цеху Володимир Мунтян. Одначе юнак уже щозміни виконує майже по півтори норми. Або Анатолій Скарбовий. Він став одним із кращих фрезерувальників цеху. Як сумлінного трудівника товариші обрали його бригадиром комсомольсько-молодіжної бригади, комсомольці — членом комсомольського бюро. Анатолію виявив високе довір'я колектив заводу, обравши його депутатом міської Ради депутатів трудящих, а нещодавно він отримав від мене рекомендацію для вступу кандидатом у члени КПРС.

Невіддільні право на працю та обов'язок працювати сумлінно, так, щоб кожного дня можна було з чистою совістю сказати: «Як господар своєї країни я не шкодував сил, аби примножити її багатства». Адже в проекті Конституції СРСР про це записано прямо: «Джерелом зростання суспільного багатства, добробуту народу і кожної радянської людини є вільна праця радянських людей».

О. КОШУРКО,
бригадир бригади комуністичної праці МСЦ № 2 заводу «Червона зірка», Герой Соціалістичної Праці, заслужений машинобудівник УРСР.

КОМУНІСТИ, КОМСОМОЛЬЦІ, ВСІ ТРУДЯЩІ ВИВЧАЮТЬ ДОПОВІДЬ ТОВАРИША Л. І. БРЕЖНЄВА

Жовтневий (1977 р.) Пленум ЦК КПРС, позачергова сьома сесія Верховної Ради СРСР — події винятково політичного значення у внутрішньому і міжнародному житті. Доповідь товариша Л. І. Брежнєва «Про проект Конституції (Основного Закону) Союзу Радянських Соціалістичних Республік і підсумки його всенародного обговорення» по телебаченню і радіо слухала вся країна, вона — в центрі уваги партії і народу, світової громадськості.

Доповідь товариша Л. І. Брежнєва вивчатиметься в системі партійного навчання, комсомольської політосвіти, економічної освіти, в усіх формах масової пропаганди.

ПРИМІРНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ:

Головні політичні підсумки всенародного обговорення проекту Конституції СРСР.

1. Одностайне схвалення проекту Основного Закону, який відображає завоювання, сподівання і надії радянських людей, гарантує їх права, визначає обов'язки, відкриває перспективу дальшого комуністичного будівництва.

Безроздільна підтримка радянським народом ленінського курсу Комуністичної партії, невтомної і плодотворної діяльності її Центрального Комітету, Політбюро ЦК по здійсненню рішень XXV з'їзду КПРС.

2. Радянський народ — творець Основного Закону своєї держави. Небувалий розмах народної активності, більший, діловий і конструктивний характер обговорення проекту Конституції.

Видатна роль Центрального Комітету партії, Політбюро ЦК, Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР, Голови Конституційної Комісії товариша Л. І. Брежнєва у створенні нової Конституції, в розгортанні її всенародного обговорення.

3. Найважливіші доповнення, уточнення і поправки до проекту Конституції. Політична, економічна і соціальна основи радянського суспільства, соціалістичне суспільство — суспільство трудящих і для трудящих. Будь-яке ухилення від суспільно корисної праці несумісне з принципами соціалістичного суспільства. Трудовий колектив — первинний осередок політичного і господарського організму. Пропозиції трудящих про дальший розвиток радянської демократії, зміцнення трудової дисципліни, посилення боротьби з антигромадськими проявами, бюрократизмом, про підвищення громадянської відповідальності.

Обговорення проекту Конституції—яскравий прояв соціалістичної демократії, високого рівня суспільної свідомості радянських людей, їх політичної зрілості. Відверта, справді всенародна розмова про найважливіші питання нашого життя, які хвилюють радянських людей.

Реалізація внесених пропозицій, усунення недоліків, виявлених у ході обговорення, — справа всіх трудящих, надзвичайно важлива умова дальшого поліпшення роботи на конкретних ділянках державного, господарського і культурного будівництва, в діяльності громадських організацій.

Міжнародне значення розробки, обговорення і прийняття нової Конституції СРСР.

1. Активне обговорення світовою громадськістю проекту Конституції СРСР — свідчення величезної ролі соціалізму в сучасному світі. Радянська Конституція несе світові істину про соціалізм і про завтрашній день людства. Зарубіжні відгуки на доповідь товариша Л. І. Брежнєва на позачерговій сьомій сесії Верховної Ради СРСР.

2. Радянська Конституція і проблеми ідеологічної боротьби на світовій арені. Шалені нападки імперіалістичної пропаганди на положення про права, свободи і обов'язки радянських громадян, її намагання очорнити нову Конституцію, перекрутити зміст, переконати зростаючий вплив соціалізму на уми людей.

Вирішальні переваги соціалізму над капіталізмом, соціалістичної демократії над буржуазною. Громадяни СРСР — господар своєї країни. Єдність прав і обов'язків радянської людини.

НОВА КОНСТИТУЦІЯ СРСР — МОГУТНЄ ЗНАРЯДДЯ БУДІВНИЦТВА КОМУНІЗМУ

1. Реальний соціалізм — втілення великих ідей Маркса, Енгельса, Леніна. Докорінні соціально-економічні зміни в житті радянського суспільства після 1936 року.

Розвинутий соціалізм — закономірний етап на шляху до комунізму; його основні риси й особливості. Перерослання радянської державності в комуністичне громадське самоврядування.

2. Партія в політичній системі розвинутого соціалізму. КПРС — розум, честь і совість нашої епохи, натхненник і організатор боротьби радянського народу за комунізм, за мир в усьому світі.

Монолітна згуртованість радянського народу навколо Ленінської партії. Непорушна єдність усіх класів і соціальних груп, усіх націй і народностей, усіх поколінь радянського суспільства.

3. Конституція СРСР — надзвичайно важливий політичний документ, великий вклад у творчий розвиток марксизму-ленінізму, теорії науково-комунізму, в колективний досвід країн соціалізму, боротьбу міжнародного робітничого класу трудящих усього світу.

Конституція СРСР — Основний Закон нашого життя, могутній стимул нового піднесення трудової і громадсько-політичної активності радянських людей. Кожна радянська людина повинна добре знати свою Конституцію, глибоко її розуміти і неухильно виконувати. Комуністична ідейність, активна життєва позиція радянських людей їх самовіддана праця, добре навчання, зразкова військова служба — запорука нових перемог у будівництві комунізму, в боротьбі за мир, демократію і соціальний прогрес.

Могутність і процвітання Батьківщини — головна гарантія прав радянських людей. Всенародна боротьба за гідну зустріч 60-річчя Великого Жовтня, за успішне виконання рішень XXV з'їзду КПРС, завдань десятої п'ятирічки.

ШКОЛА ЛЕНІНА

Виховуємо гармонійну особу

ЙТИ за партією, свято виконувати її накази, бути справжнім комуністом — ідеал молодої людини. Висока оцінка, дана Центральним Комітетом Комуністичної партії Ленінському комсомолові, як організаторові радянської молоді, надійному помічникові і резервові партії, зобов'язує нас іще більше згуртовувати свої ряди навколо партії Леніна, готувати себе до життя, до подвигу в ім'я комунізму.

«Ми хочемо, — говорив на XXV з'їзді КПРС товариш Л. І. Брежнєв, — щоб ентузіазм, жвавість розуму, молода енергія залишались у наших людей на все життя. Цьому повинен сприяти комсомол, це повинно бути його важливою турботою».

Високо оцінюючи роль Ленінського комсомолу в здійсненні економічної політики партії, XXV з'їзд КПРС особливо підкреслив його найважливіше покликання і призначення — бути школою виховання, де молоді люди активно залучаються до свідомої участі в комуністичному будівництві. З'їзд визначив шляхи дальшого посилення всієї роботи по комуністичному вихованню, назвав головний і найефективніший із них — комплексний підхід до постановки всієї справи виховання. Тобто тісного поєднання ідейно-політичного, трудового й морального виховання з урахуванням особливостей різних категорій і груп трудящих.

Саме комплексний підхід забезпечує гармонійний розвиток особи, котра поєднує в собі ідейну переконаність, духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість.

Комсомольським ватажкам і активістам з біографією на одну сторінку шкільного зошита, зрозуміло, самим не під силу розв'язувати складні питання виховної роботи серед молоді. Тому партія завжди ставила і ставить завдання «залучати до роботи з молоддю кращі кадри партії, людей, які мають глибокі знання і життєвий досвід».

І все ж деякі організації, установи, завдяки ще не в повній мірі допомагають організаціям, беруть іще слабку участь у виховній роботі серед юнацтва, тим самим знижуючи її ефективність. Справа полягає не просто в небажанні займатись важливими питаннями. Одну з основних причин, через яку залишаються невикористаними значні резерви підвищення ефективності виховної роботи молоді, вказав Генеральний секретар ЦК КПРС Л. І. Брежнєв: «У країні є чимало організацій і установ, які покликані займатися вихованням підростаючого покоління. Але їх діяльність часто не зв'язана між собою».

Необхідність налагодження зв'язків, тісної взаємодії всіх установ і організацій у справі виховання молоді постійно зростає. Адже за своєю метою і конкретними об'єктами комсомольська робота багатогранна. Важко навіть назвати галузь громадсько-політичного життя, до якої комсомол не мав би відношення. Разом з тим комсомольські організації постійно розширяють і розширятимуть сферу свого впливу. Це об'єктивна і вмотивована закономірність: виховання молодої людини повинно бути безперервним і цілеспрямованим, враховувати конкретні обставини та умови, в яких людина перебуває, впливати на ці умови та обставини. А це означає — вникати практично в усі галузі громадського й виробничого життя, бо сьогодні жодна з них не обходиться без молоді.

З ініціативи райкому комсомолу бюро намітило комплексний план роботи із сільською молоддю на десяту п'ятирічку. План затвердили бюро райкому комсомолу, рада управління сільського господарства, відділу культури, відділу народної освіти, технічна рада об'єднання «Сільгосптехніка», президії райкому профспілки робітників та службовців сільського господарства й заготівель, комітету по фізкультурі і спорту при райвиконкомі.

КОМПЛЕКСНИЙ план дає можливість точно визначити роль і місце кожної заінтересованої організації, установи у справі виховання молоді, місце комітету комсомолу в цій роботі, надає співробітництву різних організацій з комсомолом систематичності, цілеспрямованості, «узаконює» їхні відносини.

У плані знайшли відбиття питання, які враховуватимуть інтереси молоді і передбачатимуть її участь у розв'язанні важливих політичних, соціальних, економічних завдань, що стоять перед трудящими району.

Пунктами комплексного плану стали рядки рішень партійних органів з питань господарського будівництва. Це зрозуміло, адже неможливо планувати виховну роботу, не враховуючи, де працюватиме і навчатиметься молодь, які нові можливості відкриваються перед нею найближчим часом і в перспективі для підвищення свого культурного, загальноосвітнього, професійного рівня, для заняття спортом, для цікавого відпочинку і т. д.

План складається з таких розділів: професійна орієнтація учнів сільських шкіл і залучення молоді до сільськогосподарського виробництва; професійна підготовка сільської молоді; закріплення молоді в сільськогосподарському виробництві; виховання молоді в праці; розвиток соціалістичного змагання серед сільської молоді; ідейно-політичне виховання сільської молоді, організація її дозвілля; підготовка кадрів для роботи на селі; робота з молодими спеціалістами.

Всі заходи плану враховують залучення молоді. Це — одна з головних умов соціальної активності юнаків і дівчат. Цього року ряд комсомольських організацій колгоспів і радгоспів району разом з комсомольськими організаціями шкіл провели комсомольські збори та Ленінські уроки, на яких було розглянуто питання залучення молоді до сільськогосподарського виробництва. З успіхом пройшли ці заходи в колгоспах «Дружба», імені Пархоменка, імені Карла Маркса.

Комітети комсомолу господарств спільно з культосвітніми працівниками проводять у сільських будинках культури тематичні молодіжні вечори, присвячені трудовим справам механізаторів, тваринників, спеціалістів сільського господарства. Цікаво пройшли вони в колгоспі імені Ватутіна і радгоспі «Іванівський».

Щоб прищепити школярам повагу до сільськогосподарської праці, ознайомити їх з новими досягненнями науки і техніки, передовим досвідом, ми створили клуб «Молоді господарі землі». Він працює вже три роки. Для трудового виховання в районі є два профорієнтаційних центри, де різних професій навчається 1970 учнів.

Під час літніх канікул усі школярі працюють у таборах праці і відпочинку, допомагають колгоспам доглядати просапні культури.

Комітети комсомолу виконують роботу по організації технічного всеобучу сільської молоді, відбирають і направляють юнаків і дівчат за комсомольськими путівками в СПТУ на механізаторські курси. Так, лише минулого року в ПТУ було направлено 358 чоловік.

ВАЖЛИВИМ розділом роботи плану є закріплення молоді в сільськогосподарському виробництві. Планом передбачається створити з представників адміністрації, партійного, профспілкового, комсомольського активу, ветеранів праці та передовиків виробництва комісію по роботі з молоддю.

Завдання цієї комісії полягає в координації дій усіх організацій, котрі беруть участь у вихованні молоді, але, на жаль, ці комісії створено не в усіх організаціях.

Комітети комсомолу господарств практикують улаштування зустрічей молодих виробничників із знатними людьми сіл, керівниками і спеціалістами господарств.

Райком комсомолу разом з відділом культури організував урочисте посвячення молоді в робітники і хлібороби, зустріч випускників середніх шкіл з Героями Соціалістичної Праці, молодими передовиками виробництва, наставниками молоді.

Нині втіленням у життя завдань десятої п'ятирічки зайнято 860 молодих механізаторів і 346 гаричників району. Більше тисячі молодих виробничників, усі комсомольсько-молодіжні колективи виконають свої зобов'язання до ювілейного Жовтня. Цьому сприяють змагання за право підписати Рапорт Ленінського комсомолу ЦК КПРС до 60-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції та участь молоді в русі «П'ятирічці ефективності і якості — ентузіазм і творчість молодих».

Випробуваною дійовою формою комсомольської роботи, яка дає змогу комплексно розв'язувати завдання комуністичного виховання молоді, є Ленінський залік, у якому візьме участь уся сільська молодь району.

Широкого розвитку набрали рухи молоді «Кожному молодому трудівникові — середню освіту», «Культурі села — комсомольську турботу».

Для запобігання антигромадським проявам серед окремої частини сільської молоді, для посилення пропаганди правових знань, основ радянського законодавства ми активізуємо роботу оперативних груп.

Кожен день приносить вісті про нові здобутки молодих трудівників села, які доли слово гідно відзначити Жовтневий ювілей.

Комплексний план роботи із сільською молоддю дає нам змогу розв'язати всі питання ідейно-політичного, трудового й морального виховання молоді.

О. ЩЕНКО,
перший секретар Новоукраїнського райкому ЛКСМ України.

Естафета революційного подвигу

Гільзу з священною землею міста-героя Києва доставлено в Одесу. Сюди прибула Всеармійська ювілейна «Естафета поколінь», присвячена 60-річчю Великого Жовтня. На розвилці Київського шосе, де в суворі дні 1941 року проходив головний рубіж оборони чорноморської цитаделі, учасників естафети зустріли ветерани революції, громадянської і Великої Вітчизняної воєн, представники трудящих міста-героя.

Урочистий ескорт вирушає на площу імені Жовтневої революції. До підніжжя пам'ятника В. І. Леніну і пам'ятника борцям, полеглим у боях за владу Рад, армійські спортсмени покладають червоні гвоздики. На алеї Слави відбувся мітинг. Хвилиною мовчання його учасники вшанували світлу пам'ять борців за революцію, воїнів і партизан - підпільників. До пам'ятника Невідомому матросові покладаються вінки.

Учасники естафети побували в місцях революційної і бойової слави міста, відвідали музей історії військ Червонопрапорного Одеського військового округу. Сьогодні команда одеських армійців на борту бойового корабля Червонопрапорного Чорноморського флоту, який прибув спеціально за учасниками естафети, відбула до міста-героя Севастополя. Вона доставить у твердиню мужності і слави радянських моряків капсулу з священною землею міста-героя Одеси і паспорт естафети.

Ю. ШВАРЦМАН,
кор. РАТАУ.

НА ХУТОРІ «НАДІЇ» ПІД ЧАС СВЯТА.
Фото В. КОВПАКА.

ТЕАТРАЛЬНА ЗАВІСА „НАДІЇ“

Ранок 1 жовтня був пронизаний теплими сонячними променями і виповнений світлим настроєм урочистості і святковості. До хутора «Надії», де знаходиться садиба нашого славетного земляка, корифея українського театру, драматурга Івана Карповича Карпенка-Карого, цього дня дорога пульсувала автобусами і легковими авто, вона перетворилась на дзвінку веселку пісень і віршів, яку везли до знаменитого музею-заповідника учасники традиційного свята театрального мистецтва на Кіровоградщині.

Багряне листя дубів, черлені кетяги калини, квіти, гіоргерські галстуки, вишиванки, радісні обличчя, усмішки — все це вихлюпнулось широкою і світлою хвилею останнього дня театрального свята на затишні алеї «Надії».

І ось, нарешті, настає урочиста хвилина відкриття. Піднесено звучать гімни Радянського Союзу і Української Радянської Соціалістичної Республіки. До мікрофона підходить заступник голови Кіровоградської обласної Ради депутатів трудящих Є. М. Чабаненко. «Сьогодні, за традицією, ми зібралися тут, на хуторі «Надія», щоб провести заключну частину VII свята театрального мистецтва на Кіровоградщині, присвяченого 60-річчю Великого Жовтня, — говорить вона. — в ці дні завершилось обговорення проекту нової Конституції Союзу РСР. Радянський народ одностайно схвалив цей проект, і ми з нетерпінням чекаємо прийняття нової Конституції, Основного Закону нашого життя. В проекті нової Конституції йдеться, зокрема, і про вільний розвиток народних талантів, професіонального і самодіяльного мистецтва. І наше свято є блискучим підтвердженням цьому».

Євгенія Михайлівна щиро і тепло привітала наших гостей, творчу групу Львівського Державного ордена Трудового Червоного Прапора академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької, колектив Дагестанського республіканського театру ляльок, делегацію із Черкас. До речі, із львів'янами на хутір «Надію» прибув народний артист СРСР, лауреат Державної премії СРСР та Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка В. В. Ревацький. У молоді роки він грав на сцені із прославленою М. К. Заньковецькою. Почесний гість залишив на хутері «Надії» зелений «автограф» — юний дубок, який він посадив власноручно...

Потім на імпровізованій сцені, під шатами голубого осіннього неба відбувся концерт, який розпочала самодіяльна народна хорова капела Маловисківського районного Будинку культури. Вдячними оплесками був винагороджений виступ заслуженої артистки УРСР Ларисі Кадрової і народного артиста УРСР Володимира Максименка, які показали невеликий фрагмент із вистави І. Рябокляча «Марія Заньковецька» та виступ заслуженого артиста УРСР Федора Стригуна.

І знову лунають пісні. Співають чудові аматори хорового мистецтва, учасники самодіяльного народного хору «Барвінок» Кіровоградського заводу «Укрсільгосптехніки».

На цьому ж святі були оголошені підсумки театральних конкурсів Кіровоградщини 1977 року і вручені переможцям почесні грамоти та цінні подарунки.

За традицією свято театрального мистецтва на хуторі «Надія» завершилось покладанням вінків на могилі Івана Карповича Карпенка-Карого на міському кладовищі.

Цього ж дня в селі Миколаївці в Будинку культури львів'яни показали виставу І. Рябокляча «Марія Заньковецька».

В. ГОНЧАРЕНКО.

Наша адреса і телефони

316050. ГСП, Кіровоград 50, вул. Луначарського, 36. Телефони: відповідального секретаря та відділу комсомольського життя—2-45-35, відділу пропаганди, відділу листів і масової роботи—2-45-36, відділу військово-патріотичного виховання та спорту — 2-46-87.

Газета виходить у вівторок, четвер, суботу.

«МОЛОДОЙ КОММУНАР» — орган Кировоградского обкома ЛКСМУ, г. Кировоград. Газета печатается на украинском языке.

Друкарня ім. Г. М. Димитрова обласного управління у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БК 16413, Обсяг 0,5 друк. арк. Індекс 61197. Зам. № 422. Тираж 60 000.

Редактор М. УСПАЛЕНКО.